



PAPILDOMO SAVANORIŠKO PENSIJŲ KAUPIMO PENSIJŲ FONDAS

INVL MEDIO III 47+ PENSIJŲ FONDAS

2019 METŲ ATASKAITOS PATEIKIAMOS KARTU SU NEPRIKLAUSOMO AUDITORIAUS IŠVADA

Nepriklausomo auditoriaus išvada

Papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo „INVL MEDIO III 47+“ dalyviams

Išvada dėl finansinių ataskaitų audito

Nuomonė

Mes atlikome UAB „INVL Asset Management“ (toliau – Įmonė) valdomo papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo „INVL MEDIO III 47+“ (toliau – Fondas) finansinių ataskaitų auditą. Fondo finansines ataskaitas sudaro:

- 2019 m. gruodžio 31 d. gryųjų aktyvų ataskaita,
- tą dieną pasibaigusių metų gryųjų aktyvų pokyčių ataskaita, ir
- finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, įskaitant reikšmingų apskaitos metodų santrauką.

Mūsų nuomone, pridėtos finansinės ataskaitos parodo tikrą ir teisingą vaizdą apie Fondo 2019 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę ir tą dieną pasibaigusių metų gryųjų aktyvų pokyčius pagal Lietuvos Respublikos verslo apskaitos standartus.

Pagrindas nuomonei pareikšti

Auditą atlikome pagal tarptautinius audito standartus (toliau – TAS). Mūsų atsakomybė pagal šiuos standartus išsamiai apibūdinta šios išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą“. Mes esame nepriklausomi nuo Įmonės ir Fondo pagal Tarptautinių buhalterijų etikos standartų valdybos išleistą „Buhalterijų profesionalų etikos kodeksą“ (toliau – TBESV kodeksas) ir Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymo reikalavimus, susijusius su auditu Lietuvoje. Mes taip pat laikėmės kitų etikos reikalavimų, susijusių su Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymu ir TBESV kodeksu. Mes tikime, kad mūsų surinkti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami mūsų nuomonei pagrįsti.

Kiti dalykai

Fondo finansinių ataskaitų už metus, pasibaigusius 2018 m. gruodžio 31 d., auditą atliko kitas auditorius, kuris 2019 m. balandžio 29 d. pareiškė besąlyginę nuomonę apie tas finansines ataskaitas.

Pagrindiniai audito dalykai

Pagrindiniai audito dalykai – tai dalykai, kurie, mūsų profesiniu sprendimu, buvo svarbiausi atliekant einamojo laikotarpio finansinių ataskaitų auditą. Šie dalykai buvo nagrinėjami atsižvelgiant į finansinių ataskaitų kaip visumos auditą ir mūsų nuomonę, pareikštą dėl šių finansinių ataskaitų, todėl atskiros nuomonės apie šiuos dalykus nepateikiame. Kiekvienas audito dalykas ir mūsų atsakas į jį yra aprašytas toliau.

Atlyginimo valdymo įmonei sąnaudos

Atlyginimo valdymo įmonei (valdymo mokesčio) sąnaudos už metus, pasibaigusius 2019 m. gruodžio 31 d., sudaro 234 tūkst. eurų (2018 m. gruodžio 31 d. – 70 tūkst. eurų).

Žr. 22.3.2 pastabos „Apskaitos politika“ dalį „Atskaitymų kaupimo bendrovei ir depozitoriumui taisyklės“ dėl atitinkamų apskaitos principų bei finansinių ataskaitų 20 pastabą dėl finansinių atskleidimų.

Pagrindinis audito dalykas	Kaip dalykas buvo sprendžiamas audito metu
<p>Valdymo mokesčio sąnaudas sudaro Fondo turto valdymo mokestis ir startinis mokestis už Fondo valdymą.</p> <p>Turto valdymo mokesčio sąnaudos už 2019 m. gruodžio 31 d. pasibaigusius metus sudaro 0,8 % Fondo vidutinės grynujų aktyvų vertės (GAV). Startinis mokestis už Fondo valdymą apskaičiuojamas nuo gautų įmokų dydžio pagal Fondo taisyklėse nustatytus mokesčių dydžius.</p> <p>Fondas, valdymo įmonei mokėdamas valdymo mokestį, patiria valdymo mokesčio sąnaudas. Valdymo mokesčio sąnaudos yra apskaičiuojamos taip:</p> <ul style="list-style-type: none"> - taikant valdymo mokesčių normas, nustatytas Fondo taisyklėse, nuo GAV; ir - taikant startinio mokesčio už Fondo valdymą normas gautoms įmokoms, kaip nustatyta Fondo taisyklėse. <p>Pagrindinis GAV elementas yra investicijų į vertybinius popierius tikroji vertė, kuri yra nustatoma remiantis rinkose kotiruojamomis finansinių priemonių kainomis arba remiantis patvirtintais vidiniais vertinimo metodais, kuriuose naudojami pagrindiniai duomenys iš kitų stebimų kintamųjų, tokių kaip paskutinė paskelbta kitų kolektyvinio investavimo subjektų GAV ir skolos vertybinių popierių „švari kaina“ (angl. <i>clean price</i>).</p> <p>Į šią sritį susitelkėme dėl to, kad reikėjo itin didelio atidumo siekiant įsitikinti valdymo mokesčio sąnaudų skaičiavimuose naudotų duomenų išsamumu ir tikslumu bei skaičiavimų tikslumu. Todėl mes manome, kad ši sritis yra pagrindinis audito dalykas.</p>	<p>Be kitų, mes atlikome tokias procedūras:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įvertinome ir patikrinome pagrindinių vidaus kontrolių dėl kasdienio Fondo GAV perkainojimo diegimą, įgyvendinimą ir veiksmingumą; • įgijome supratimą apie Fondo turto valdymo mokesčio ir startinio mokesčio už Fondo valdymą apskaičiavimo procesą ir patikrinome pasirinktų svarbiausių proceso vidaus kontrolių diegimą ir įgyvendinimą; • įvertinome metodą, taikomą nustatant investicijų į skolos vertybinius popierius bei kolektyvinio investavimo subjektus tikrąją vertę, patikrindami, ar jis atitinka taikomus teisės aktų ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimus; • už 2019 m. gruodžio 31 d. pasibaigusius metus parengėme nepriklausomą valdymo mokesčio sąnaudų įvertinimą, atlikdami: <ul style="list-style-type: none"> o investicijų į vertybinius popierius tikrosios vertės, kuria grindžiamos valdymo mokesčio skaičiavime naudojamos GAV vertės, įvertinimą 2019 m. gruodžio 31 d.: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dėl kotiruojamų priemonių – palygindami jas su kotiruojamomis rinkos kainomis; ▪ dėl investicijų į kitus kolektyvinio investavimo subjektus – palygindami jas su viešai prieinama informacija, tokia kaip paskutinė paskelbta GAV; ▪ dėl investicijų į skolos vertybinius popierius – palygindami skolos vertybinių popierių „švarią kainą“ su viešai prieinama informacija ir perskaičiuodami šios priemonės tikrąją vertę naudodami patvirtintus vidinius vertinimo metodus;

	<ul style="list-style-type: none"> o Fondo nurodytų vertybinių popierių kiekių palyginimą su kiekiais, nurodytais mūsų nepriklausomai iš depozitoriumo gautame patvirtinimo laiške; o turto valdymo mokesčio sąnaudų skaičiavimuose naudotų mokesčių normų palyginimą su Fondo taisyklėse nustatytais normomis ir valdymo mokesčio sąnaudų už metus įvertinimą taikant tas normas GAV; o startinio mokesčio sąnaudų skaičiavimuose naudotų mokesčių normų palyginimą su Fondo taisyklėse nustatytais normomis ir startinio mokesčio sąnaudų už metus įvertinimą taikant tas normas gautoms įmokoms; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Įvertinome su sąnaudų pripažinimu susijusių atskleidimų tikslumą ir išsamumą palyginę juos su atitinkamų finansinės atskaitomybės standartų reikalavimais.
--	---

Vertybinių popierių vertinimas ir jų egzistavimas

Investicijų į vertybinius popierius apskaitinė vertė 2019 m. gruodžio 31 d. sudaro 7 662 tūkst. eurų (2018 m. gruodžio 31 d. – 4 586 tūkst. eurų).

Žr. 22.3.2 pastabos „Apskaitos politika“ dalį „Investicijų įvertinimo metodai, investicijų pervaldinimo periodiškumas“ dėl atitinkamų apskaitos principų bei finansinių ataskaitų 4 pastabą dėl finansinių atskleidimų.

Pagrindinis audito dalykas	Kaip dalykas buvo sprendžiamas audito metu
<p>Fondo veiklos rezultatai vertinami remiantis jo gryųjų aktyvų verte (GAV). GAV skaičiavimo metodai nustatyti Fondui taikomuose teisės aktuose, Fondo taisyklėse ir valdymo įmonės valdybos patvirtintoje GAV skaičiavimo metodikoje.</p>	<p>Be kitų, šioje srityje mes atlikome tokias procedūras:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įvertinome pasirinktų Fondo pagrindinių vidaus kontrolių dėl kasdienio Fondo investicijų į vertybinius popierius tikrosios vertės nustatymo diegimą ir įgyvendinimą; • nepriklausomai iš Fondo depozitoriumo gavome patvirtinimą dėl Fondo turimų investicijų į vertybinius popierius nuosavybės teisių 2019 m. gruodžio 31 d.; • dėl kotiruojamų investicijų – įvertinome investicijų tikrąsias vertes palygindami jas su kotiruojamomis rinkos kainomis;

<p>Pagrindinis GAV elementas yra investicijų į vertybinius popierius tikroji vertė, kuri yra nustatoma remiantis rinkose kotiruojamomis finansinių priemonių kainomis arba, jeigu kotiruojamos kainos aktyviosiose rinkose neprieinamos, tikroji vertė nustatoma remiantis patvirtintais vidiniais vertinimo metodais, kuriuose naudojami pagrindiniai duomenys iš kitų stebimų kintamųjų, tokių kaip paskutinė paskelbta kitų kolektyvinio investavimo subjektų GAV ir skolos vertybinių popierių „švari kaina“ (angl. <i>clean price</i>).</p> <p>Atitinkamai atliekant auditą į šią sritį reikėjo sutelkti daugiau dėmesio, todėl ją nustatėme kaip mūsų pagrindinį audito dalyką.</p>	<ul style="list-style-type: none">• dėl investicijų į kitus kolektyvinio investavimo subjektus – įvertinome investicijų tikrąsias vertes palygindami jas su viešai prieinama informacija, tokia kaip paskutinė paskelbta GAV;• dėl investicijų į skolos vertybinius popierius – įvertinome investicijų tikrąsias vertes, skolos vertybinių popierių „švarią kainą“ palygindami su viešai prieinama informacija ir perskaičiuodami šios priemonės tikrąją vertę naudodami patvirtintus vidinius vertinimo metodus;• įvertinome taikomą investicijų į skolos vertybinius popierius bei kitus kolektyvinio investavimo subjektus tikrosios vertės nustatymo metodą patikrindami, ar jis atitinka taikomus teisės aktų ir finansinės atskaitomybės standartų reikalavimus;• įvertinome su investicijų į vertybinius popierius tikrosios vertės nustatymu susijusių atskleidimų finansinėse ataskaitose tikslumą ir išsamumą.
---	---

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė už finansines ataskaitas

Vadovybė yra atsakinga už šią finansinių ataskaitų, kurios parodo tikrą ir teisingą vaizdą, parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos verslo apskaitos standartus ir tokią vidaus kontrolę, kokia, vadovybės nuomone, yra būtina finansinėms ataskaitoms parengti be reikšmingų iškraipymų dėl apgaulės ar klaidos.

Rengdama finansines ataskaitas vadovybė privalo įvertinti Fondo gebėjimą tęsti veiklą ir atskleisti (jei būtina) dalykus, susijusius su veiklos tęstinumu ir veiklos tęstinumo apskaitos principo taikymu, išskyrus tuos atvejus, kai vadovybė ketina likviduoti Fondą ar nutraukti veiklą arba neturi kitų realių alternatyvų, tik taip pasielgti.

Už valdymą atsakingi asmenys privalo prižiūrėti Fondo finansinių ataskaitų rengimo procesą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų auditą

Mūsų tikslas yra gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar finansinės ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, o ne garantija, kad reikšmingą iškraipymą, jeigu jis yra, visada galima nustatyti per auditą, kuris atliekamas pagal TAS. Iškraipymai, kurie gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai numatyti, kad atskirai ar kartu jie gali turėti didelės įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinėmis ataskaitomis.



Atlikdami auditą pagal TAS, viso audito metu priimame profesinius sprendimus ir laikomės profesinio skepticizmo principo. Mes taip pat:

- Nustatome ir įvertiname finansinių ataskaitų reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės arba klaidų riziką, planuojame ir atliekame procedūras kaip atsaką į tokią riziką ir surenkame pakankamų tinkamų audito įrodymų mūsų nuomonei pagrįsti. Reikšmingo iškraipymo dėl apgaulės neaptikimo rizika yra didesnė nei reikšmingo iškraipymo dėl klaidų neaptikimo rizika, nes apgaule gali būti sukčiavimas, klastojimas, tyčinis praleidimas, klaidingas aiškinimas arba vidaus kontrolių nepaisymas.
- Įgyjame supratimą apie su auditu susijusias vidaus kontroles tam, kad galėtume suplanuoti konkrečiomis aplinkybėmis tinkamas audito procedūras, tačiau ne tam, kad galėtume pareikšti nuomonę apie Fondo vidaus kontrolės veiksmingumą.
- Įvertiname taikomų apskaitos metodų tinkamumą ir vadovybės apskaitinių vertinimų bei su jais susijusių atskleidimų pagrįstumą.
- Padarome išvadą dėl taikomo veiklos tęstinumo apskaitos principo tinkamumo ir dėl to, ar, remiantis surinktais įrodymais, egzistuoja su įvykiais ar sąlygomis susijęs reikšmingas neapibrėžtumas, dėl kurio gali kilti reikšmingų abejonų dėl Fondo gebėjimo tęsti veiklą. Jeigu padarome išvadą, kad toks reikšmingas neapibrėžtumas egzistuoja, auditoriaus išvadoje privalome atkreipti dėmesį į susijusius atskleidimus finansinėse ataskaitose arba, jeigu tokių atskleidimų nepakanka, turime modifikuoti savo nuomonę. Mūsų išvados yra pagrįstos audito įrodymais, kuriuos surinkome iki auditoriaus išvados datos. Tačiau būsimi įvykiai ar sąlygos gali lemti, kad Fondas negalės toliau tęsti savo veiklos.
- Įvertiname bendrą finansinių ataskaitų pateikimą, struktūrą ir turinį, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar finansinėse ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų teisingo pateikimo koncepciją.

Mes, be visų kitų dalykų, privalome informuoti už valdymą atsakingus asmenis apie audito apimtį ir atlikimo laiką bei reikšmingus audito pastebėjimus, įskaitant svarbius vidaus kontrolės trūkumus, kuriuos nustatome audito metu.

Taip pat pateikiame už valdymą atsakingiems asmenims patvirtinimą, kad laikomės atitinkamų etikos reikalavimų dėl nepriklausomumo, ir juos informuojame apie visus santykius ir kitus dalykus, kurie galėtų būti pagrįstai vertinami, kaip turintys įtakos mūsų nepriklausomumui ir, jei reikia, apie susijusias apsaugos priemones.

Iš dalykų, apie kuriuos informavome už valdymą atsakingus asmenis, išskiriame tuos dalykus, kurie buvo svarbiausi atliekant einamojo laikotarpio finansinių ataskaitų auditą ir kurie laikomi pagrindiniais audito dalykais. Tokius dalykus apibūdiname auditoriaus išvadoje, jeigu pagal įstatymą arba teisės aktą nedraudžiama viešai atskleisti tokio dalyko arba, jeigu, labai retomis aplinkybėmis, nustatome, kad dalykas neturėtų būti pateikiamas mūsų išvadoje, nes galima pagrįstai tikėtis, jog neigiamos tokios pateikimo pasekmės persvers visuomenės gaunamą naudą.



Išvada dėl kitų teisinių ir priežiūros reikalavimų

Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu 2019 m. birželio 28 d. buvome pirmą kartą paskirti atlikti Fondo finansinių ataskaitų auditą už 2019 m. Mūsų paskyrimas atlikti Fondo finansinių ataskaitų auditą Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu galioja 3 metus.

Patvirtiname, kad skyriuje „Nuomonė“ pareikšta mūsų nuomonė atitinka finansinių ataskaitų audito ataskaitą, kurią kartu su šia auditoriaus išvada pateikėme Fondui ir Įmonės Audito komitetui.

Patvirtiname, kad mūsų žiniomis ir įsitikinimu, Fondui suteiktos paslaugos atitinka taikomų įstatymų ir teisės aktų reikalavimus bei neapima Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 537/2014 5 straipsnio 1 dalyje nurodytų ne audito paslaugų.

Per audito vykdymo laikotarpį nesuteikėme kitų nei finansinių ataskaitų audito paslaugų.

„KPMG Baltics“, UAB, vardu

Toma Jensen
Partnerė pp
Atestuota auditorė

Vilnius, Lietuvos Respublika
2020 m. balandžio 30 d.

Elektroniniu auditoriaus parašu pasirašoma tik Nepriklausomo auditoriaus išvada, esanti šio dokumento 2–7 puslapiuose.

I. BENDROJI INFORMACIJA

1. INVL MEDIO III 47+ pensijų fondo informacija:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto bendroje dalyje.
2. Ataskaitinis laikotarpis, už kurį pateikta ataskaita:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto bendroje dalyje.
3. Duomenys apie valdymo įmonę:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto bendroje dalyje.
4. Duomenys apie depozitoriumą:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto bendroje dalyje.

II. GRYNŲJŲ AKTYVŲ, APSKAITOS VIENETŲ SKAIČIUS IR VERTĖ

5. Grynųjų aktyvų (toliau – GA), apskaitos vienetų skaičius ir vertė:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto 2 pastaboje.
6. Per ataskaitinį laikotarpį konvertuotų apskaitos vienetų skaičius bei bendros konvertavimo sumos:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto 3 pastaboje.

III. ATSKAITYMAI IŠ PENSIJŲ TURTO

7. Atskaitymai iš pensijų turto:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto 20 pastaboje.
8. Mokėjimai tarpininkams:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto 9 pastaboje.
9. Informacija apie visus egzistuojančius susitarimus dėl mokėjimų pasidalijimo, taip pat apie paslėptuosius komisinius:

Per ataskaitinį laikotarpį valdymo įmonė nebuvo sudariusi jokių formalių ar neformalių susitarimų dėl mokėjimų pasidalijimo. Fondui nebuvo taikyti jokie paslėpti komisiniai mokesčiai.

10. Pavyzdys, iliustruojantis atskaitymų įtaką galutinei investuotojui tenkančiai investicijų grąžai:

Lentelėje pateikiami skaičiavimai, kiek būtų atskaityta (eurais) nuo pensijų fondo dalyvio įmokų, esant dabartiniams atskaitymų dydžiui, ir kokią sumą jis atgautų po 1, 3, 5, 10 metų, jei būtų investuota 3 000 Eur, o metinė investicijų grąža – 5 proc.

	Po 1 metų	Po 3 metų	Po 5 metų	Po 10 metų
Sumokėta atskaitymų, Eur	240	329	433	768
Sukaupta suma, jei nebūtų atskaitymų	3 150	3 473	3 829	4 887
Sukaupta suma, esant dabartiniams atskaitymų dydžiui	2 910	3 144	3 396	4 119

Pavyzdyje nėra įvertintas mokestis už dalies sukauptų lėšų atsiėmimą. Šis mokestis taikomas tik tuo atveju, kai lėšos atsiimamos nuo paskutinio lėšų atsiėmimo nepraėjus dvejiems kalendoriniams metams. Šis atskaitymas netaikomas pensijų fondų dalyviams, įgijusiems teisę į pensijų išmoką pensijų fondų taisyklėse nustatyta tvarka.

IV. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO INVESTICINIŲ PRIEMONIŲ PORTFELĮ

11. Ataskaitinio laikotarpio pabaigos investicinių priemonių portfelio sudėtis:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto 4 pastaboje.
12. Per ataskaitinį laikotarpį įvykdyti išvestinių finansinių priemonių sandoriai, išskyrus tuos, kurie nurodyti šios ataskaitos 11 punkte:
Informacija pateikta aiškinamojo rašto 8 pastaboje.

13. Ataskaitos 11 punkte nurodytų išvestinių finansinių priemonių rūšys, su jomis susijusi rizika, kiekybinės ribos ir metodai, kuriais vertinama su išvestinių finansinių priemonių sandoriais susijusi pensijų fondo rizika. Būdas, kuriais išvestinė finansinė priemonė gali apsaugoti investicinių priemonių sandorį (investicinių priemonių poziciją) nuo rizikos:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 8 pastaboje.

14. Iš išvestinių finansinių priemonių sandorių kylančių įsipareigojimų bendra vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 8 pastaboje.

15. Analizė, kaip turimas investicinių priemonių portfelis atitinka (neatitinka) pensijų fondo investavimo strategiją (investicijų kryptis, investicijų specializaciją, geografinę zoną ir pan.):

Investicinių priemonių portfelio sudėtis pateikiama aiškinamojo rašto 4 pastaboje, o investicijų pasiskirstymas 5 pastaboje.

16. Veiksniai, per ataskaitinį laikotarpį turėjusius didžiausią įtaką investicinių priemonių portfelio struktūros ir jo vertės pokyčiams:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 4 pastaboje.

V. PENSIJŲ FONDO LYGINAMASIS INDEKSAS, INVESTICIJŲ GRĄŽA IR RIZIKOS RODIKLIAI

17. Lyginamasis indeksas (jei parinktas) ir trumpas jo apibūdinimas:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 19.1 pastaboje.

18. To paties laikotarpio pensijų fondo apskaitos vieneto vertės pokyčio, investicinių priemonių portfelio metinės investicijų grąžos ir lyginamojo indekso (jei parinktas) reikšmės pokyčio ir kiti rodikliai per paskutinius 10 fondo veiklos metų:

Informacija pateikta aiškinamajame rašte 19.2 pastaboje.

19. Jei pensijų fondo reklamoje buvo naudojamos investicijų grąžos prognozės, nurodomas prognozuotas dydis, palyginamas neatitiktumas su faktine grąža ir nurodomos galimos neatitikimo priežastys:

Pensijų fondų reklamoje yra naudojamos pensijų fondų ilgalaikės vidutinės metinės grąžos, kurios atitinka „Sodros“ pensijų skaičiuoklės (<https://www.sodra.lt/lt/apie-skaiciuokle>) naudojamas grąžų prognozės: „Taikoma nuolatinė – atitinkamai 3 proc. investicijoms į obligacijas ir 7 proc. investicijoms į akcijų metinė grąža. Akcijų ir obligacijų grąžų prognozės sudarytos remiantis, kiek įmanoma, nešališkais akademiniiais šaltiniais (pvz. Norvegijos centrinio banko publikacijomis, pripažintų šios srities pasaulinio lygio akademikų – D. Chambers, E. Dimson (CFA Institute, University of Cambridge Judge Business School) – publikacijomis.“

2019 m. faktinė pensijų fondų grąža buvo didesnė dėl palankiai susiklosčiusių rinkų tendencijų. Pensijų kaupimas yra ilgalaikis procesas (trunka iki 40 metų), todėl vienerių metų rezultatai yra nepatikimas grąžos rodiklis ir praktiškai visada bus reikšmingai mažesnis arba didesnis nei ilgalaikė grąžos prognozė, nes trumpalaikius rezultatus paveikia rinkos paklausos-pasiūlos dėsniai ir kiti trumpalaikiai veiksniai.

20. Vidutinė investicijų grąža, vidutinis apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso (jei jis pasirinktas) reikšmės pokytis per paskutinius trejus, penkerius, dešimt metų (vidutinė grynoji investicijų grąža, vidutinis apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės pokytis apskaičiuojami kaip geometrinis, atitinkamai, metinių grynosios investicijų grąžos, metinių apskaitos vieneto vertės pokyčių ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčių vidurkis):

Informacija pateikta aiškinamajame rašte 19.3 pastaboje.

21. Kiti rodikliai, rodantys investicinių priemonių portfelio riziką:

Kiti rodikliai atskleidžiantys investicinių priemonių portfelio riziką per ataskaitinį laikotarpį nebuvo skaičiuojami.

VI. PENSIJŲ FONDO FINANSINĖ BŪKLĖ

22. Pensijų fondo finansinės ataskaitos, parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų reikalavimais:

22.1. Grynųjų aktyvų ataskaita;

22.2. Grynųjų aktyvų pokyčių ataskaita;

22.3. Aiškinamasis raštas.

UAB „INVL ASSET MANAGEMENT“
126263073, Gynėjų g. 14, Vilnius

INVL MEDIO III 47+ pensijų fondas
2019 m. gruodžio 31 d. GRYNŲJŲ AKTYVŲ ATASKAITA

Eil. Nr.	Turtas	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
A.	TURTAS	4	8 129 701	4 966 961
1.	PINIGAI	4,5	464 522	380 098
2.	TERMINUOTIEJI INDĖLIAI		-	-
3.	PINIGŲ RINKOS PRIEMONES		-	-
3.1.	Valstybės išdo vekseliai		-	-
3.2.	Kitos pinigų rinkos priemonės		-	-
4.	PERLEIDŽIAMIEJI VERTYBINIAI POPIERIAI	4,5,6	7 662 445	4 585 614
4.1.	Ne nuosavybės vertybiniai popieriai	4,5,6	2 752 244	2 005 868
4.1.1.	Vyriausybių ir centrinių bankų arba jų garantuoti ne nuosavybės vertybiniai popieriai	4,5,6	1 410 018	1 385 755
4.1.2.	Kiti ne nuosavybės vertybiniai popieriai	4,5,6	1 342 226	620 113
4.2.	Nuosavybės vertybiniai popieriai	4,5,6	99 110	85 124
4.3.	Kitų kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos	4,5,6	4 811 091	2 494 622
5.	SUMOKĖTI AVANSAI		-	-
6.	GAUTINOS SUMOS	4	184	562
6.1.	Investicijų pardavimo sandorių gautinos sumos		-	-
6.2.	Kitos gautinos sumos	4	184	562
7.	INVESTICINIS IR KITAS TURTAS	4,5,6,8	2 550	687
7.1.	Investicinis turtas		-	-
7.2.	Išvestinės finansinės priemonės	4,5,6,8	2 550	687
7.3.	Kitas turtas		-	-
B.	ĮSIPAREIGOJIMAI	4	58 415	84 652
1.	Mokėtinos sumos	4	58 415	84 652
1.1.	Už finansinį ir investicinį turtą mokėtinos sumos	4	25 214	68 634
1.2.	Valdymo įmonei ir depozitoriumui mokėtinos sumos	4	33 201	13 884
1.3.	Kitos mokėtinos sumos	4	-	2 134
2.	Sukauptos sąnaudos		-	-
3.	Finansinės skolos kredito įstaigoms		-	-
4.	Įsipareigojimai pagal išvestinių finansinių priemonių sutartis		-	-
5.	Kiti įsipareigojimai		-	-
C.	GRYNIEJI AKTYVAI	2	8 071 286	4 882 309

Aiškinamasis raštas yra neatskiriama finansinių ataskaitų dalis.

<u>Generalinė direktorė</u>	<u>Laura Križinauskienė</u>	<u>2020 m. balandžio 30 d.</u>
<u>Fondų apskaitos vadovė</u>	<u>Aušra Montvydaitė</u>	<u>2020 m. balandžio 30 d.</u>

UAB „INVL ASSET MANAGEMENT“
126263073, Gynėjų g. 14, Vilnius

**INVL MEDIO III 47+ pensijų fondas
2019 M. GRYNŲJŲ AKTYVŲ POKYČIŲ ATASKAITA**

Eil. Nr.	Straipsniai	Pastabos Nr.	Finansiniai metai	Praėję finansiniai metai
1.	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖ ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PRADŽIOJE	2	4 882 309	4 101 762
2.	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖS PADIDĖJIMAS			
2.1.	Dalyvių įmokos į fondą	3,21	2 281 106	1 008 265
2.2.	Iš kitų fondų gautos sumos	3,21	495 179	471 663
2.3.	Garantinės įmokos		-	-
2.4.	Investicinės pajamos		42 777	28 240
2.4.1.	Palūkanų pajamos		-	-
2.4.2.	Dividendai		42 777	28 240
2.4.3.	Nuomos pajamos		-	-
2.5.	Pelnas dėl investicijų vertės pasikeitimo ir pardavimo	6	933 806	120 984
2.6.	Pelnas dėl užsienio valiutos kursų pokyčio		1 024	5 033
2.7.	Išvestinių finansinių priemonių sandorių pelnas		-	-
2.8.	Kitas grynųjų aktyvų vertės padidėjimas		3 795	7 317
	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖ PADIDĖJO IŠ VISO:		3 757 687	1 641 502
3.	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖS SUMAŽĖJIMAS			
3.1.	Išmokos fondo dalyviams	3,21	149 908	181 848
3.2.	Išmokos kitiems fondams	3,21	144 015	263 746
3.3.	Nuostoliai dėl investicijų vertės pasikeitimo ir pardavimo	6	13 656	295 323
3.4.	Nuostoliai dėl užsienio valiutos kursų pokyčio		743	1 026
3.5.	Išvestinių finansinių priemonių sandorių nuostoliai	6	12 781	40 138
3.6.	Valdymo sąnaudos:	20	247 607	78 874
3.6.1.	Atlyginimas valdymo įmonei	20	233 636	70 433
3.6.2.	Atlyginimas depozitoriumui	20	6 244	4 141
3.6.3.	Atlyginimas tarpininkams	9,20	319	369
3.6.4.	Audito sąnaudos	20	3 267	2 541
3.6.5.	Palūkanų sąnaudos		-	-
3.6.6.	Kitos sąnaudos	20	4 141	1 390
3.7.	Kitas grynųjų aktyvų vertės sumažėjimas		-	-
3.8.	Sąnaudų kompensavimas (-)		-	-
	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖ SUMAŽĖJO IŠ VISO:		568 710	860 955
4.	Grynųjų aktyvų vertės pokytis		3 188 977	780 547
5.	Pelno paskirstymas		-	-
6.	GRYNŲJŲ AKTYVŲ VERTĖ ATASKAITINIO LAIKOTARPIO PABAIGOJE	2	8 071 286	4 882 309

Aiškinamasis raštas yra neatskiriama finansinių ataskaitų dalis.

<u>Generalinė direktorė</u>	<u>Laura Križinauskienė</u>	<u>2020 m. balandžio 30 d.</u>
<u>Fondų apskaitos vadovė</u>	<u>Aušra Montvydaitė</u>	<u>2020 m. balandžio 30 d.</u>

UAB „INVL ASSET MANAGEMENT“
126263073, Gynėjų g. 14, Vilnius
INVL MEDIO III 47+ pensijų fondas

2019 metų finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas

22.3.1. Bendroji dalis:

Duomenys apie pensijų fondą

Pavadinimas	INVL MEDIO III 47+ pensijų fondas (tekste fondas arba Pensijų fondas)
Teisinė forma	Papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondas
VPK (dabar – Lietuvos bankas) pritarimo sudarymo dokumentams data	2007 m. rugsėjo 20 d.
Veiklos laikas	Neribotas
Vieta	Vilnius

Duomenys apie valdymo įmonę

Pavadinimas	UAB „INVL Asset Management“
Įmonės kodas	126263073
Buveinė (adresas)	Gynėjų g. 14, LT-01109 Vilnius
Registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie įmonę	Valstybės įmonės Registrų centro Vilniaus filialas
Telefono numeris	(8~700) 55 959
Fakso numeris	(8~5) 279 06 02
El. pašto adresas	info@invl.com
Interneto svetainės adresas	www.invl.com
Veiklos licencijos numeris	VĮK-005
Pensijų fondo valdytojas, kiti asmenys priimančys investicinius sprendimus	Andrej Cyba – Investicijų komiteto narys; Vaidotas Rūkas – Investicijų valdymo padalinio vadovas; Dainius Bložė, Regimantas Valentonis – fondų valdytojai.

Duomenys apie depozitoriumą

Pavadinimas	AB SEB bankas
Įmonės kodas	112021238
Buveinė (adresas)	Gedimino pr. 12, LT-01103 Vilnius
Telefono numeris	(8~5) 268 28 00
Fakso numeris	(8~5) 268 23 33

Duomenys apie audito įmonę, atlikusią metinių finansinių ataskaitų auditą*

Pavadinimas	UAB KPMG Baltics
Įmonės kodas	111494971
Buveinė (adresas)	Konstitucijos pr. 29, LT-08105 Vilnius
Telefono numeris	+370 5 2102600

* 2018 m. finansinių ataskaitų auditą atliko UAB "PricewaterhouseCoopers"

Ataskaitinis laikotarpis

Nuo 2019 sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d.

22.3.2. Apskaitos politika:

Teisės aktai, kuriais vadovaujantis parengtos finansinės ataskaitos

UAB „INVL Asset Management“ valdydama Fondo turta, vesdama apskaitą bei rengdama Fondo finansines ataskaitas, vadovaujasi verslo apskaitos standartais (VAS), Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymu, Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymu ir kitais teisės aktais.

Bendri apskaitos principai

Pensijų fondo finansiniai metai yra kalendoriniai metai. Fondo finansinėje ataskaitoje turto vertė bei įsipareigojimai ataskaitinio laikotarpio pabaigos pateikiami 2019 gruodžio 31 d. verte.

Fondo finansinės ataskaitos sudaromos per keturis mėnesius pasibaigus finansiniams metams. Šiose finansinėse ataskaitose visos sumos pateiktos eurais.

Investavimo politika ir investicijų portfelio struktūra

Pensijų fondo investavimo strategija remiasi prielaida, pagrįsta daugelio Dalyvių ilgalaikiu investavimo horizontu, todėl iki 70 procentų Pensijų fondo grynųjų aktyvų lėšų gali būti investuojama akcijų rinkose, prisiimant su tuo susijusią riziką, ir siekiant aukštesnio pelningumo ilgu laikotarpiu. Didesnį tikėtiną akcijų rinkų pelningumo svyravimą siekiama atsverti vidutiniškai stabilesnį pelningumą generuojančiomis investicijomis, kaip kad vyriausybės vertybiniais popieriais, kredito įstaigų ir kitų bendrovių skolos VP, indėliais ir pan., į kuriuos investuojama likusi Fondo grynųjų aktyvų dalis. Investuojant specializacija geografinėje zonoje ar pramonės šakoje nebus taikoma.

Fondo investicijų portfelis privalo būti diversifikuotas Lietuvos Respublikos įstatymų ir šio Fondo taisyklių nustatyta tvarka.

Pensijų fondo lėšos gali būti investuojamos visomis pasaulio valiutomis.

Investicijų portfelio struktūra pateikiama 4 pastaboje.

Finansinės rizikos valdymo politika

Fondo finansinė rizika valdoma išskaidant (diversifikuojant) investicijų portfelį pagal Fondo taisyklėse numatytus diversifikavimo principus.

Investicinis komitetas, priimdamas sprendimus dėl Fondo investicijų portfelio sudėties, privalo atsižvelgti į esamą portfelio rizikingumą, taip pat į priimamų investicinių sprendimų poveikį bendram portfelio rizikingumui.

Fondo portfelio rizika ir likvidumas periodiškai įvertinami ir pateikiami investiciniam komitetui.

Fondo investicijų portfelio rizika įvertinama atsižvelgiant į portfelį sudarančių VP:

- emitento kredito reitingą;
- kainos jautrumą palūkanų normų pokyčiams;
- nominalo valiutos riziką;
- trukmę;
- pajamingumą;
- VP svorį investicijų portfelyje;
- likvidumą.

22.3.2. Apskaitos politika (tęsinys)

Turto ir įsipareigojimų padidėjimo bei sumažėjimo pripažinimo principai

Grynųjų aktyvų (GA) vertė yra apskaičiuojama iš Fondo turto vertės atėmus įsipareigojimus.

Turto ir įsipareigojimų skaičiavimas yra grindžiamas jų tikrąja verte, kuri atspindi GA vertę, už kurią labiausiai tikėtina šiuos aktyvus parduoti.

Finansinis turtas apskaitoje registruojamas tada, kai Fondas gauna arba pagal vykdomą sutartį įgyja teisę gauti pinigus ar kitą finansinį turtą, t. y. pasirinktas prekybos datos būdas, kai sandorio sudarymo dieną pirkėjo apskaitoje registruojamas gautinas finansinis turtas ir įsipareigojimas už jį sumokėti. Pardavėjo apskaitoje sandorio sudarymo dieną nurašomas parduotas finansinis turtas, registruojama gautina suma ir sandorio rezultatas (pelnas arba nuostoliai). Planuojami sandoriai, gautos garantijos ir laidavimai Fondo turtu nepripažįstami, kol jie neatitinka finansinio turto apibrėžimo.

Finansiniai įsipareigojimai apskaitoje registruojami tik tada, kai Fondas prisiima įsipareigojimą sumokėti pinigus ar atsiskaičiuoti kitu finansiniu turtu (pasirinktas prekybos datos būdas). Planuojami sandoriai, suteiktos garantijos ir laidavimai, kurių dar nereikia vykdyti, Fondo finansiniais įsipareigojimais nepripažįstami, kol jie neatitinka finansinio įsipareigojimo apibrėžimo.

Įsipareigojimai apskaitomi pagal verslo apskaitos standartų reikalavimus. Įsipareigojimai (ar jų dalis) turi būti nurašomi tik tada, kai jie išnyksta, t. y. kai sutartyje nurodyti įsipareigojimai įvykdomi, anuliuojami ar nustoja galioti.

Skaičiuojant GAV užsienio valiuta, įvertinto turto ir įsipareigojimų vertė nustatoma pagal Europos Centrinio Banko paskelbtą orientacinį euro ir užsienio valiutos santykį, o tais atvejais, kai orientacinio užsienio valiutos ir euro santykio Europos Centrinis Bankas neskelbia, – pagal Lietuvos banko skelbiamą orientacinį euro ir užsienio valiutos santykį, galiojantį vertinimo dieną. Apskaitoje taikomas paskutinis iki ūkinio įvykio arba ūkinės operacijos dienos paskelbtas euro ir užsienio valiutos santykis.

Atskaitymų kaupimo bendrovei ir depozitoriumui taisyklės

Maksimalūs atskaitymų iš Fondo turto dydžiai už Fondo valdymą bei Depozitoriumo paslaugas pateikiami Fondo Taisyklėse*.

Konkretūs atskaitymų dydžiai už Fondo valdymą nustatomi Valdymo įmonės valdybos sprendimu ir skelbiami Valdymo įmonės tinklalapyje www.invl.com.

Visos kitos Fondo Taisyklėse nenumatytos (įskaitant depozitoriumo paslaugų išlaidas) arba nustatytas ribas viršijančios išlaidos dengiamos Valdymo įmonės sąskaita.

Fondo atskaitymai per ataskaitinį laikotarpį pateikiami 20 pastaboje.

Investicijų įvertinimo metodai, investicijų pervaldinimo periodiškumas

Fondo gryniesi aktyvai įvertinami jų tikrąja verte, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka ir Valdymo įmonės patvirtintomis grynųjų aktyvų skaičiavimo procedūromis.

Vertinant grynuosius aktyvus (GA) vadovaujamosi tokiais investicijų tikrosios vertės nustatymo principais:

- Finansinių priemonių, kuriomis prekiaujama reguliuojamose rinkose, tikroji vertė nustatoma pagal viešai paskelbtą tos priemonės uždarymo kainą arba, jei uždarymo kainos nėra – pagal viešai paskelbtą vidutinę rinkos kainą tos reguliuojamos rinkos ir (arba) daugiašalės prekybos sistemos, kurioje prekyba šiomis priemonėmis pasižymi didesniu likvidumu, reguliarumu ir dažnumu, išskyrus atvejus, nustatytus Lietuvos banko patvirtintoje Grynųjų aktyvų skaičiavimo metodikoje;
- Finansinių priemonių, kuriomis neprekiaujama reguliuojamose rinkose, tikroji vertė nustatoma pagal Lietuvos banko patvirtintą Grynųjų aktyvų skaičiavimo metodiką;

Ne nusavybės VP Tikroji vertė nustatoma apskaičiuojant kainą be sukauptų palūkanų ("švარი kainა") ir pridėdant sukauptas palūkanas.

* 2020 m. kovo 25 d. įsigaliojo atnaujintos Fondo taisyklės, kur buvo sumažinti maksimalūs atskaitymų depozitoriumui ir kitų išlaidų dydžiai bei patikslinti investavimo į kolektyvinio investavimo subjektus diversifikavimo reikalavimai

22.3.2. Apskaitos politika (tęsinys)

- Kolektyvinio investavimo subjektų vienetai (akcijos) vertinami pagal kolektyvinio investavimo subjekto nustatytą GAV arba paskutinę viešai paskelbtą išpirkimo kainą;
 - Terminuoti indėliai bankuose vertinami amortizuota savikaina;
 - Grynieji pinigai ir lėšos kredito įstaigose, išskyrus terminuotuosius indėlius, vertinami nominaliąja verte;
 - Išankstinių valiutų keitimo (angl. Forward) sandorių vertė nustatoma diskontuotų pinigų srautų metodu. Valiutų keitimo sandorio Tikroji vertė arba dabartinė rinkos vertė (NPV) yra skirtumas tarp sandorio mokėtinų ir gautinų sumų, diskontuotų perkainojimo dienos tarpbankinės pinigų rinkos skolinimo palūkanomis (LIBOR) ir perskaičiuotų į eurus perkainojimo dienos oficialiu kursu.
- Visų kitų išvestinių priemonių vertė nustatoma pagal paskutinę analogiško anksčiau sudaryto sandorio rinkos vertę, jei per laikotarpį nuo sandorio sudarymo dienos iki vertinimo dienos nebuvo didelio ekonominių aplinkybių pasikeitimo. Jei ekonominės aplinkybės pasikeitė, vertinama pagal tikėtiną pardavimo kainą, nustatytą pagal parinktą vertinimo modelį, kuris finansų rinkoje yra visuotinai taikomas ir pripažintas;
- Kitas turtas vertinamas pagal labiausiai tikėtiną pardavimo kainą, nustatytą pagal parinktą vertinimo modelį, kuris finansų rinkoje yra visuotinai taikomas ir pripažintas.

Įsipareigojimų vertinimas

Įsipareigojimai vertinami pagal verslo apskaitos standartų reikalavimus:

- Pirmą kartą pripažįstant įsipareigojimus vertinama jų savikaina;
- Įsipareigojimai, susiję su rinkos kainomis, turi būti vertinami tikrąja verte;
- Su rinkos kainomis nesusiję įsipareigojimai finansinėse ataskaitose rodomi amortizuota savikaina, kuri yra artima tikrajai vertei.

Fondo vieneto vertės nustatymo taisyklės

Pradinė Fondo vieneto vertė, kuri galiojo iki pirmojo GA vertės skaičiavimo, buvo 0,2896 Eur.

Fondo vieneto vertė nustatoma padalijus Fondo GA vertę, nustatytą skaičiavimo dieną, iš visų apyvartoje esančių Fondo vienetų skaičiaus. Bendra visų Fondo vienetų vertė visada yra lygi to Fondo GA vertei. Fondo vieneto vertė skaičiuojama keturių skaičių po kablelio tikslumu ir apvalinama pagal matematinės apvalinimo taisyklės.

Fondo vieneto vertė ir GA vertė yra paskelbiama ne vėliau kaip iki kitos dienos po GA skaičiavimo 17.00 val. tinklalapyje www.invl.com.

Pinigai ir terminuotieji indėliai

Pinigų straipsnyje parodoma pinigų kredito įstaigų sąskaitose, vienos nakties indėlių, taip pat neterminuotųjų indėlių su teise bet kuriuo metu pareikalauti viso indėlio ar jo dalies išmokėjimo neprarandant sukauptų palūkanų (indėlių iki pareikalavimo), suma.

Terminuotųjų indėlių straipsnyje parodoma indėlio, kurio sutartyje nustatytas konkretus indėlio grąžinimo terminas, pinigų suma, įskaitant indėlius iki trijų mėnesių, kurios negalima paimti iš kredito įstaigos sąskaitos neprarandant sukauptų palūkanų. Terminuotieji indėliai parodomi kartu su sukauptomis palūkanomis.

Gautinos ir mokėtinės sumos

Gautinos sumos – negautos turto pardavimo sandorių sumos; garantinių įmokų sumos; priklausančių dividendų gautinos sumos; išankstiniai mokėjimai pagal gautiną turtą; iš Bendrovės gautinos sumos, kurias gavus mažinamos Fondo taisyklėse nenumatytos arba nustatytas ribas viršijančios ataskaitinio laikotarpio sąnaudos; kitos pagal sutartis ar apskaitos dokumentus užregistruotos gautinos sumos.

Mokėtinės sumos – mokėtinės turto pirkimo sandorių sumos; kitiems fondams, į kuriuos pereina dalyviai; Fondo dalyviams ar jų paveldėtojams nepervestos sumos; sukaupti ir nesumokėti atskaitymai iš Fondo turto; pagal paslaugų sutartį mokėtinės sumos; kitur neparodytos mokėtinės sumos.

Poataskaitiniai įvykiai

Po ataskaitinio laikotarpio pabaigos reikšmingi poataskaitiniai įvykiai nurodyti 15 pastaboje.



22.3.3. Aiškinamojo rašto pastabos:
1 pastaba. Reikšmingos finansinių ataskaitų sumos ir jų pasikeitimo priežastys:

Reikšmingų finansinių ataskaitų sumos nurodomos atitinkamose aiškinamojo rašto pastabose.

2 pastaba. Grynieji aktyvai, apskaitos vienetai ir vertė

	Ataskaitinio laikotarpio pradžioje (2019-01-01)	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2019-12-31)	Prieš metus (2018-12-31)	Prieš dvejus metus (2017-12-31)
Grynųjų aktyvų vertė, Eur	4 882 309	8 071 286	4 882 309	4 101 762
Apskaitos vieneto vertė, Eur	0,4873	0,5636	0,4873	0,5102
Apskaitos vienetų skaičius	10 019 080,7925	14 321 492,5601	10 019 080,7925	8 039 032,4091

3 pastaba. Per ataskaitinį laikotarpį konvertuotų apskaitos vienetų skaičius bei bendros konvertavimo sumos

	Ataskaitinis laikotarpis		Praėję finansiniai metai	
	Apskaitos vienetų skaičius	Vertė, Eur	Apskaitos vienetų skaičius	Vertė, Eur
Apskaitos vienetų skaičius (konvertuojant pinigines lėšas į apskaitos vienetus) *	4 849 457,9532	2 593 862	2 865 958,8001	1 445 942
Apskaitos vienetų skaičius (konvertuojant apskaitos vienetus į pinigines lėšas)**	547 046,1856	294 040	885 910,4167	446 273
Skirtumas	4 302 411,7676	2 299 822	1 980 048,3834	999 669

* Apskaitos vienetų skaičių (konvertuojant pinigines lėšas į apskaitos vienetus) vertė gali nesutapti su grynųjų aktyvų pokyčių ataskaitoje nurodytomis įmokų sumomis (2.1. ir 2.2.), nes vertė šioje pastaboje pateikta be atskaitymų nuo įmokų (atskaitymai pateikti 20 pastaboje) ir su atliktomis kompensacijomis (pateikta 21 pastaboje)

** Apskaitos vienetų skaičių (konvertuojant apskaitos vienetus į pinigines lėšas) vertė gali nesutapti su grynųjų aktyvų pokyčių ataskaitoje nurodytomis išmokų sumomis (3.1. ir 3.2.), nes vertė šioje pastaboje pateikta be atskaitymų už dalies fonde sukauptų lėšų atsiėmimą, nenutraukiant sutarties (atskaitymai pateikti 20 pastaboje)

4 pastaba. Investicijų portfelio struktūra
2019 m.

Emitento pavadinimas	Veiklos šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė, Eur	Bendra rinkos vertė, Eur	Dalis GA, %
Nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į Oficialųjį ar jį atitinkantį prekybos sąrašą							
Novaturas	LT	LT0000131872	EUR	3 024	22 002	13 003	0,16
Rokiškio sūris	LT	LT0000100372	EUR	15 572	39 080	39 241	0,49
Telia Lietuva	LT	LT0000123911	EUR	8 000	8 640	10 200	0,13
Linas Agro Group	LT	LT0000128092	EUR	59 074	39 025	34 263	0,42
Šiaulių bankas	LT	LT0000102253	EUR	4 747	1 932	2 403	0,03
Iš viso:					110 679	99 110	1,23
Iš viso nuosavybės vertybinių popierių:					110 679	99 110	1,23

Emitento pavadinimas	Veiklos šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė, Eur	Bendra rinkos vertė, Eur	Kupono norma, %	Išpirkimo/konvertavimo data/ terminas	Dalis GA, %
Ne nuosavybės vertybiniai popieriai, kuriais prekiaujama kitose reguliuojamose rinkose									
MACEDO 5 5/8 07/26/23	MK	XS1452578591	EUR	151	170 978	178 484	5,63	2023-07-26	2,21
GEBGG 6 07/26/23	GE	XS1405775880	USD	46	43 943	44 452	6,00	2023-07-26	0,55
LIEENE 2 07/14/27	LT	XS1646530565	EUR	45	44 455	49 244	2,00	2027-07-14	0,61
BALHOR 4 1/4 05/08/23	EE	EE3300111467	EUR	100	100 498	103 428	4,25	2023-05-08	1,28
KERPW 8 3/4 01/31/22	UA	XS1533923238	USD	33	31 206	32 916	8,75	2022-01-31	0,41
GEOCAP 6 1/8 03/09/24	GE	XS1778929478	USD	72	57 813	64 729	6,13	2024-03-09	0,80
PKNPW 2 1/2 06/07/23	PL	XS1429673327	EUR	72	77 774	78 080	2,50	2023-06-07	0,97
CROATI 3 03/11/25	HR	XS1117298916	EUR	145	161 337	167 936	3,00	2025-03-11	2,08
ROMANI 4 1/8 03/11/39	RO	XS1892127470	EUR	35	34 493	41 869	4,13	2039-03-11	0,52
IDAVAN Float 12/13/21	DK	DK0030406152	EUR	3 500 000	35 000	35 301	6,50	2021-12-13	0,44
LITHGB 0.7 08/23/24	LT	LT0000670028	EUR	1 954	195 557	201 559	0,70	2024-08-23	2,50
MAXGPE 3 1/4 09/13/23	LT	XS1878323499	EUR	64	63 277	68 363	3,25	2023-09-13	0,85
BULENR 3 1/2 06/28/25	BG	XS1839682116	EUR	55	55 174	61 504	3,50	2025-06-28	0,76

4 pastaba. Investicijų portfelio struktūra (tesinys)

Emitento pavadinimas	Veiklos šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė, Eur	Bendra rinkos vertė, Eur	Kupono norma, %	Išpirkimo/konvertavimo data/ terminas	Dalis GA, %
MBKPW 1.058 09/05/22	PL	XS1876097715	EUR	60	59 899	60 933	1,06	2022-09-05	0,75
POLAND 5 1/4 01/20/25	PL	XS0479333311	EUR	60	80 802	79 302	5,25	2025-01-20	0,98
MACEDO 2 3/4 01/18/25	MK	XS1744744191	EUR	30	29 870	32 706	2,75	2025-01-18	0,41
MOLHB 2 5/8 04/28/23	HU	XS1401114811	EUR	75	80 876	81 813	2,63	2023-04-28	1,01
LITHGB 0.8 11/21/25	LT	LT0000670036	EUR	326	32 982	33 956	0,80	2025-11-21	0,42
ROMANI 2 7/8 03/11/29	RO	XS1892141620	EUR	130	130 136	150 257	2,88	2029-03-11	1,86
TURKEY 4 5/8 03/31/25	TR	XS1843443356	EUR	110	111 492	120 368	4,63	2025-03-31	1,49
LATVGB 0 1/2 11/02/23	LV	LV0000570166	EUR	115	115 701	117 329	0,50	2023-11-02	1,45
LATVGB 0 01/31/25	LV	LV0000570174	EUR	186	185 229	185 497	0,00	2025-01-31	2,30
LITHGB 0.1 11/27/26	LT	LT0000670044	EUR	1 000	99 340	99 325	0,10	2026-11-27	1,23
GLPRLI 6 1/2 09/22/23	RU	XS1405775450	USD	65	60 528	65 048	6,50	2023-09-22	0,81
PPFARA 3 1/8 03/27/26	CZ	XS1969645255	EUR	60	60 000	64 840	3,13	2026-03-27	0,80
ESTONE 2.384 09/22/23	EE	XS1292352843	EUR	50	52 055	53 395	2,38	2023-09-22	0,66
CESDRA 1 1/2 05/23/26	CZ	XS1991190361	EUR	80	82 233	84 525	1,50	2026-05-23	1,06
LIEENE 1 7/8 07/10/28	LT	XS1853999313	EUR	50	51 935	54 216	1,88	2028-07-10	0,67
LUMINO 1 3/8 10/21/22	EE	XS2013518472	EUR	103	103 777	105 253	1,38	2022-10-21	1,30
TBCBGE 5 3/4 06/19/24	GE	XS1843434363	USD	60	53 278	55 583	5,75	2024-06-19	0,69
NEPSJ 1 7/8 10/09/26	RO	XS2063535970	EUR	100	99 897	100 328	1,88	2026-10-09	1,24
CEZCP 0 7/8 12/02/26	CZ	XS2084418339	EUR	80	79 514	79 705	0,88	2026-12-02	0,99
Iš viso:					2 641 049	2 752 244	-	-	34,10
Iš viso ne nuosavybės vertybinių popierių:					2 641 049	2 752 244	-	-	34,10

4 pastaba. Investicijų portfelio struktūra (tesinys)

KIS pavadinimas	Registravimo šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė, Eur	Bendra rinkos vertė, Eur	KIS tipas*	Dalis GA, %
Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo 61 str. 1 d. reikalavimus atitinkančių kolektyvinio investavimo subjektų (KIS) vienetai (akcijos)								
ISHARES CORE MSCI JAPAN	IE	IE00B4L5YX21	EUR	6 263	208 893	249 487	KIS 3	3,09
ISHARES CORE S&P 500	IE	IE00B5BMR087	EUR	2 517	519 838	724 418	KIS 3	8,98
CAPITALICA BALTIC REAL ESTATE FUND I	LT	LT0000131419	EUR	41 307	50 482	60 792	KIS 5	0,75
X STOXX EUROPE 600	LU	LU0328475792	EUR	380	30 097	34 645	KIS 3	0,43
ISHARES JPM USD EM BND EUR-H	IE	IE00B9M6RS56	EUR	8 206	765 068	781 604	KIS 1	9,68
INVL besivystančios Europos obligacijų subfondas	LT	LTIF00000468	EUR	5 814,7585	216 166	244 683	KIS 1	3,03
KJK FUND III S.C.A. SICAV-RAIF B1 Series July 2018	LU	LU1840779810	EUR	33	33 000	38 641	KIS 7	0,48
X MSCI USA UCITS ETF	IE	IE00BJ0KDR00	EUR	9 140	505 364	722 480	KIS 3	8,95
ISHARES STOXX EUROPE 600 DE	DE	DE0002635307	EUR	6 569	239 598	271 267	KIS 3	3,36
ISHARES CORE EM IMI ACC	IE	IE00BKM4GZ66	EUR	24 833	556 416	674 315	KIS 3	8,35
EFTEN Kinnisvarafond II AS	EE	EE3100125238	EUR	2 979	34 082	46 624	KIS 5	0,58
Usaldusfond EFTEN Real Estate Fund 4	EE	-	EUR	30 130	30 897	30 763	KIS 5	0,38
Lords LB Baltic Fund III	LT	-	EUR	33 759,4804	43 236	76 482	KIS 5	0,95
Lords LB Energy and Infrastructure SME Fund	LT	-	EUR	51 355,7929	50 000	49 887	KIS 7	0,62
LYXOR CORE EURSTX 600 DR	LU	LU0908500753	EUR	1 153	166 365	197 486	KIS 3	2,45
UBS ETF MSCI CANADA	LU	LU0446734872	EUR	3 193	83 879	95 934	KIS 3	1,19
X RUSSELL 2000	IE	IE00BJZ2DD79	EUR	809	156 293	169 081	KIS 3	2,09
VANGUARD US 500 STK IDX- INS	IE	IE0032126645	EUR	3 461,8130	100 000	114 073	KIS 3	1,41
Iš viso KIS vienetų (akcijų):					4 006 296	4 811 091		59,60

* KIS 1 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į ne nuosavybės vertybinius popierius ir (arba) į ne nuosavybės vertybinius popierius investuojančių KIS išleistus vienetus (akcijas)

KIS 2 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatytas mišrus (subalansuotas) investavimas ir (arba) investavimas į mišraus (subalansuoto) investavimo KIS išleistus vienetus (akcijas)

KIS 3 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į nuosavybės vertybinius popierius ir (arba) į nuosavybės vertybinius popierius investuojančių KIS išleistus vienetus (akcijas)

KIS 4 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į pinigų rinkos priemones

KIS 5 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į nekilnojamąjį turtą ir (arba) į nekilnojamąjį turtą investuojančių KIS išleistus vienetus (akcijas)

KIS 6 – KIS, kurių investavimo strategija atitinka rizikos draudimo fondų (angl. *hedge funds*) taikomą strategiją ir (arba) kurie investuoja į rizikos draudimo fondų išleistus vienetus (akcijas)

KIS 7 – kiti KIS

4 pastaba. Investicijų portfelio struktūra (tesinys)

Priemonės pavadinimas	Veiklos šalis	Kita sandorio šalis	Valiuta	Investicinis sandoris (pozicija)	Sandorio (pozicijos) vertė	Bendra rinkos vertė	Galiojimo terminas	Dalis GA, %
Kitos išvestinės finansinės priemonės								
NDF99821	LT	AB Šiaulių bankas	EUR	EUR/USD	230 000	2 170	2020-03-26	0,03
NDF100876	LT	AB Šiaulių bankas	EUR	EUR/USD	64 000	380	2020-05-07	-
Iš viso:					294 000	2 550		0,03

Bankas	Valiuta	Bendra rinkos vertė, Eur	Palūkanų norma, %	Dalis GA, %
Pinigai				
AB SEB bankas	EUR	3 041	-	0,04
AB SEB bankas	USD	461 481	-	5,72
Iš viso pinigų:		464 522		5,76

Pavadinimas	Trumpas apibūdinimas	Bendra vertė	Dalis GA, %
Gautinos sumos	Kitos gautinos sumos	184	-
Mokėtinos sumos	Už finansinį ir investicinį turtą mokėtinos sumos	(25 214)	(0,31)
Mokėtinos sumos	Valdymo įmonei ir depozitoriumui mokėtinos sumos	(33 201)	(0,41)
Iš viso:		(58 231)	(0,72)

Fondo investicijų portfelis atitinka Pensijų fondo investavimo strategiją.

Fondo turtas investuojamas:

- iki 70 proc. grynųjų aktyvų investuojama į nuosavybės VP (akcijas) ir (arba) į KIS investicinius vienetus (akcijas), išskyrus tuos, kurių pagrindinė investavimo kryptis yra Pinigų rinkos priemonės ir ne nuosavybės VP
- iki 100 proc. grynųjų aktyvų investuojama į ne nuosavybės VP, Pinigų rinkos priemones, indėlius ir (arba) į KIS investicinius vienetus (akcijas), kurių pagrindinė investavimo kryptis yra Pinigų rinkos priemonės ir ne nuosavybės VP.

Metų pabaigoje pagal regionus didžiausios grynųjų aktyvų investicijos buvo Europoje ir Šiaurės Amerikoje.

Pensijų fondo investicijų portfelio vertės pokyčiui didžiausią įtaką turėjo finansinių priemonių rinkos kainos.

4 pastaba. Investicijų portfelio struktūra (tesinys)
2018 m.

Emitento pavadinimas	Veiklos šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė, Eur	Bendra rinkos vertė, Eur	Dalis GA, %
Nuosavybės vertybiniai popieriai, įtraukti į Oficialųjį ar jį atitinkantį prekybos sąrašą							
Novaturas	LT	LT0000131872	EUR	1 524	16 002	12 192	0,25
Rokiškio sūris	LT	LT0000100372	EUR	15 572	39 080	39 085	0,80
Telia Lietuva	LT	LT0000123911	EUR	8 000	8 640	8 840	0,18
Linus Agro Group	LT	LT0000128092	EUR	39 074	26 425	25 007	0,51
Iš viso:					90 147	85 124	1,74
Iš viso nuosavybės vertybinių popierių:					90 147	85 124	1,74

Emitento pavadinimas	Veiklos šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė, Eur	Bendra rinkos vertė, Eur	Kupono norma, %	Išpirkimo/konvertavimo data/ terminas	Dalis GA, %
Ne nuosavybės vertybiniai popieriai, kuriais prekiaujama kitose reguliuojamose rinkose									
MACEDO 5 5/8 07/26/23	MK	XS1452578591	EUR	80	87 112	91 309	5,63	2023-07-26	1,87
GEBGG 6 07/26/23	GE	XS1405775880	USD	46	43 943	40 208	6,00	2023-07-26	0,82
LIEENE 2 07/14/27	LT	XS1646530565	EUR	45	44 455	45 946	2,00	2027-07-14	0,94
BALHOR 4 1/4 05/08/23	EE	EE3300111467	EUR	30	30 000	30 379	4,25	2023-05-08	0,62
LITHUN 6 5/8 02/01/22	LT	XS0739988086	USD	119	129 421	116 270	6,63	2022-02-01	2,38
INDON 3 3/8 07/30/25	ID	XS1268430201	EUR	73	79 739	78 841	3,38	2025-07-30	1,61
POLAND 3 3/8 07/09/24	PL	XS0841073793	EUR	117	142 389	137 300	3,38	2024-07-09	2,81
KERPW 8 3/4 01/31/22	UA	XS1533923238	USD	33	31 206	28 774	8,75	2022-01-31	0,59
GEOCAP 6 1/8 03/09/24	GE	XS1778929478	USD	72	57 813	58 474	6,13	2024-03-09	1,20
ROMANI 2 3/8 04/19/27	RO	XS1599193403	EUR	46	47 563	46 651	2,38	2027-04-19	0,96
PERU 2 3/4 01/30/26	PE	XS1315181708	EUR	51	56 465	56 724	2,75	2026-01-30	1,16
PKNPW 2 1/2 06/07/23	PL	XS1429673327	EUR	42	45 240	45 013	2,50	2023-06-07	0,92
CROATI 3 03/11/25	HR	XS1117298916	EUR	85	92 961	93 800	3,00	2025-03-11	1,92
REPHUN 1 1/4 10/22/25	HU	XS1887498282	EUR	50	49 311	49 811	1,25	2025-10-22	1,02

4 pastaba. Investicijų portfelio struktūra (tesinys)

Emitento pavadinimas	Veiklos šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė, Eur	Bendra rinkos vertė, Eur	Kupono norma, %	Išpirkimo/konvertavimo data/ terminas	Dalis GA, %
ROMANI 4 1/8 03/11/39	RO	XS1892127470	EUR	35	34 493	34 139	4,13	2039-03-11	0,70
IDAVAN 0 12/13/21	DK	DK0030406152	EUR	3 500 000	35 000	33 544	6,50	2021-12-13	0,69
LITHGB 0.7 08/23/24	LT	LT0000670028	EUR	1 954	195 557	195 940	0,70	2024-08-23	4,01
KOREA 2 1/8 06/10/24	KR	XS1075371986	EUR	40	43 709	43 836	2,13	2024-06-10	0,91
ISRAEL 2 7/8 01/29/24	IL	XS1023541847	EUR	56	64 723	63 861	2,88	2024-01-29	1,31
MAXGPE 3 1/4 09/13/23	LT	XS1878323499	EUR	64	63 277	63 646	3,25	2023-09-13	1,30
VIP 5.95 02/13/23	NL	XS0889401724	USD	21	20 190	19 386	5,95	2023-02-13	0,40
BULENR 3 1/2 06/28/25	BG	XS1839682116	EUR	55	55 174	55 374	3,50	2025-06-28	1,13
BREPW 1.058 09/05/22	PL	XS1876097715	EUR	37	37 000	36 792	1,06	2022-09-05	0,75
CEZCP 0 7/8 11/21/22	CZ	XS1912656375	EUR	47	46 967	47 254	0,88	2022-11-21	0,97
POLAND 5 1/4 01/20/25	PL	XS0479333311	EUR	60	80 802	79 470	5,25	2025-01-20	1,63
MEX 1 3/4 04/17/28	MX	XS1751001139	EUR	100	98 681	95 496	1,75	2028-04-17	1,96
LUMINO 1 1/2 10/18/21	EE	XS1894121695	EUR	83	82 749	83 161	1,50	2021-10-18	1,70
MACEDO 2 3/4 01/18/25	MK	XS1744744191	EUR	30	29 870	30 049	2,75	2025-01-18	0,62
MOROC 3 1/2 06/19/24	MA	XS1079233810	EUR	15	17 111	16 831	3,50	2024-06-19	0,34
SOAF 3 3/4 07/24/26	ZA	XS1090107159	EUR	40	44 141	42 168	3,75	2026-07-24	0,86
COLOM 3 7/8 03/22/26	CO	XS1385239006	EUR	49	56 101	56 926	3,88	2026-03-22	1,17
ROMANI 2 7/8 05/26/28	RO	XS1420357318	EUR	22	23 539	22 435	2,88	2028-05-26	0,46
MOLHB 2 5/8 04/28/23	HU	XS1401114811	EUR	30	32 119	32 161	2,63	2023-04-28	0,66
CROATI 2.7 06/15/28	HR	XS1713462668	EUR	33	32 519	33 899	2,70	2028-06-15	0,69
Iš viso:					2 031 340	2 005 868			41,08
Iš viso ne nuosavybės vertybinių popierių:					2 031 340	2 005 868			41,08

4 pastaba. Investicijų portfelio struktūra (tesinys)

KIS pavadinimas	Registravimo šalis	ISIN kodas	Valiuta	Kiekis, vnt.	Bendra įsigijimo vertė, Eur	Bendra rinkos vertė, Eur	KIS tipas*	Dalis GA, %
Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo 61 str. 1 d. reikalavimus atitinkančių kolektyvinio investavimo subjektų (KIS) vienetai (akcijos)								
X S&P ASX 200	LU	LU0328474803	EUR	1 198	37 693	36 473	KIS3	0,75
ISHARES CORE MSCI JAPAN	IE	IE00B4L5YX21	EUR	4 200	134 457	136 869	KIS3	2,80
ISHARES CORE S&P 500	IE	IE00B5BMR087	EUR	2 250	437 739	481 500	KIS3	9,86
CAPITALICA BALTIC REAL ESTATE FUND I	LT	LT0000131419	EUR	25 307	30 002	31 494	KIS5	0,65
SPDR RUSSELL 2000 US S/C	IE	IE00BJ38QD84	EUR	800	28 076	25 404	KIS3	0,52
X STOXX EUROPE 600	LU	LU0328475792	EUR	380	30 097	26 923	KIS3	0,55
DIMENSIONAL-US SMALL CO-E AC	IE	IE0032768974	EUR	1 622	35 559	44 735	KIS3	0,92
SPDR EUROPE SMALL CAP	IE	IE00BKWQ0M75	EUR	155	30 145	30 364	KIS3	0,61
ISHARES JPM USD EM BND EUR-H	IE	IE00B9M6RS56	EUR	900	91 911	79 931	KIS1	1,64
INVL besivystančios Europos obligacijų subfondas	LT	LTIF00000468	EUR	5 814,7585	216 166	228 345	KIS1	4,68
KJK FUND III S.C.A. SICAV-RAIF B1 Series July 2018	LU	LU1840779810	EUR	9	9 000	8 580	KIS7	0,18
X MSCI USA UCITS ETF	IE	IE00BJ0KDR00	EUR	8 000	420 074	469 504	KIS3	9,62
ISHARES STOXX EUROPE 600 DE	DE	DE0002635307	EUR	6 569	239 598	217 828	KIS3	4,46
ISHARES CORE EM IMI ACC	IE	IE00BKM4GZ66	EUR	17 950	378 023	402 798	KIS3	8,25
EFTEN Kinnisvarafond II AS	EE	EE3100125238	EUR	2 979	34 082	43 306	KIS5	0,89
Lords LB Baltic Fund III	LT	-	EUR	36 374,2445	46 584	78 677	KIS5	1,61
LYXOR CORE EURSTX 600 DR	LU	LU0908500753	EUR	750	103 781	99 900	KIS3	2,05
UBS ETF MSCI CANADA	LU	LU0446734872	EUR	2 203	55 880	51 991	KIS3	1,06
Iš viso KIS vienetų (akcijų):					2 358 867	2 494 622		51,10

* KIS 1 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į ne nuosavybės vertybinius popierius ir (arba) į ne nuosavybės vertybinius popierius investuojančių KIS išleistus vienetus (akcijas)

KIS 2 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatytas mišrus (subalansuotas) investavimas ir (arba) investavimas į mišrus (subalansuoto) investavimo KIS išleistus vienetus (akcijas)

KIS 3 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į nuosavybės vertybinius popierius ir (arba) į nuosavybės vertybinius popierius investuojančių KIS išleistus vienetus (akcijas)

KIS 4 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į pinigų rinkos priemones

KIS 5 – KIS, kurių investavimo strategijoje numatyta iki 100 proc. grynujų aktyvų investuoti į nekilnojamąjį turtą ir (arba) į nekilnojamąjį turtą investuojančių KIS išleistus vienetus (akcijas)

KIS 6 – KIS, kurių investavimo strategija atitinka rizikos draudimo fondų (angl. *hedge funds*) taikomą strategiją ir (arba) kurie investuoja į rizikos draudimo fondų išleistus vienetus (akcijas)

KIS 7 – kiti KIS

4 pastaba. Investicijų portfelio struktūra (tesinys)

Priemonės pavadinimas	Veiklos šalis	Kita sandorio šalis	Valiuta	Investicinis sandoris (pozicija)	Sandorio (pozicijos) vertė	Bendra rinkos vertė	Galiojimo terminas	Dalis GA, %
Kitos išvestinės finansinės priemonės								
NDF95353	LT	Šiaulių bankas	EUR	EUR/USD	100 000	136	2019-05-06	-
NDF95565	LT	Šiaulių bankas	EUR	EUR/USD	85 000	414	2019-01-17	0,01
NDF95341	LT	Šiaulių bankas	EUR	EUR/USD	116 000	137	2019-01-17	-
Iš viso:					301 000	687		0,01

Bankas	Valiuta	Bendra rinkos vertė, Eur	Palūkanų norma, %	Dalis GA, %
Pinigai				
AB SEB bankas	USD	265	-	0,01
AB SEB bankas	EUR	379 833	-	7,78
Iš viso pinigų:		380 098		7,79

Pavadinimas	Trumpas apibūdinimas	Bendra vertė	Dalis GA, %
Gautinos sumos	Kitos gautinos sumos	562	0,01
Mokėtinos sumos	Už finansinį ir investicinį turtą mokėtinos sumos	(68 634)	(1,41)
Mokėtinos sumos	Valdymo įmonei ir depozitoriumui mokėtinos sumos	(13 884)	(0,28)
Mokėtinos sumos	Kitos mokėtinos sumos	(2 134)	(0,04)
Iš viso:		(84 090)	(1,72)

Fondo investicijų portfelis atitinka pensijų fondo investavimo strategiją.

INVL MEDIO III 47+ pensijų fondo turtas investuojamas:

- Iki 50 proc. į nuosavybės VP (akcijas) ir / arba į KIS investicinius vienetus / akcijas, kurių pagrindinė investavimo kryptis – nuosavybės VP;
- Iki 100 proc. (bet ne mažiau kaip 50 proc.) į skolos VP, pinigų rinkos priemones ir / arba KIS investicinius vienetus / akcijas, kurių pagrindinė investavimo kryptis – skolos VP ir pinigų rinkos priemonės.

Pensijų fondo investicijų portfelio vertės pokyčiui didžiausią įtaką turėjo finansinių priemonių rinkos kainos.

5 pastaba. Investicijų paskirstymas pagal investavimo strategiją atitinkančius kriterijus

Pagal investavimo objektus

Investicijų pasiskirstymas	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje		Ataskaitinio laikotarpio pradžioje	
	Rinkos vertė, Eur	Dalis aktyvuose, %	Rinkos vertė, Eur	Dalis aktyvuose, %
Nuosavybės vertybiniai popieriai	99 110	1,23	85 124	1,74
Vyriausybės ir centrinių bankų arba jų garantuoti ne nuosavybės vertybiniai popieriai	1 410 018	17,47	1 385 755	28,38
Kiti ne nuosavybės vertybiniai popieriai	1 342 226	16,63	620 113	12,70
Kitų kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos	4 811 091	59,60	2 494 622	51,10
Pinigų rinkos priemonės	-	-	-	-
Terminuoti indėliai	-	-	-	-
Išvestinės finansinės priemonės	2 550	0,03	687	0,01
Pinigai	464 522	5,76	380 098	7,79
Kitas turtas	-	-	-	-
Iš viso:	8 129 517	100,72	4 966 399	101,72

6 pastaba. Investicijų vertės pokytis

2019 m.

Grynųjų aktyvų ataskaitos straipsniai	Pokytis, Eur					
	Praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	Įsigyta	Parduota (išpirkta)	Vertės padidėjimas	Vertės sumažėjimas	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje
Terminuoti indėliai	-	-	-	-	-	-
Pinigų rinkos priemonės	-	-	-	-	-	-
Ne nuosavybės vertybiniai popieriai ²	2 005 868	2 053 702	1 494 004	190 211	3 533	2 752 244
Vyriausybės ir centrinių bankų arba jų garantuoti ne nuosavybės vertybiniai popieriai	1 385 755	1 084 513	1 153 906	96 592	2 936	1 410 018
Kiti ne nuosavybės vertybiniai popieriai	620 113	969 189	340 098	93 619	597	1 342 226
Nuosavybės vertybiniai popieriai	85 124	54 132	40 104	8 791	8 833	99 110
Kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos	2 494 622	1 915 186	332 231	734 804	1 290	4 811 091
Išvestinės finansinės priemonės ¹	687	-	(14 644)	-	12 781	2 550
Kitos investicijos	-	-	-	-	-	-
Iš viso	4 586 301	4 023 020	1 851 695	933 806	26 437	7 664 995

¹ Likutis praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – parodoma išvestinių finansinių priemonių tikroji vertė.

Įsigyta per laikotarpį – vertė lygi nuliui, kadangi išvestinės priemonės yra vertinamos tik kitą dieną po įsigijimo.

Parduota (išpirkta) per laikotarpį – parodomas pasibaigusį sandorių realizuotas rezultatas.

² Likutis praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – parodoma ne nuosavybės vertybinių popierių tikroji vertė metų pradžioje su sukauptomis palūkanomis.

Įsigyta per laikotarpį – įsigijimo vertė parodoma kartu su ankstesnio kliento sukauptomis palūkanomis įsigijimo dieną.

Parduota (išpirkta) per laikotarpį – parodoma pardavimo vertė, kuri susideda iš sukauptų palūkanų, įsigijimo savikainos bei realizuoto pelno ar nuostolio.

Vertės padidėjimas/sumažėjimas – parodomas sukauptos palūkanos ir perkainavimo rezultatas (įtraukiant pokytį dėl valiutos kursų pasikeitimo)

6 pastaba. Investicijų vertės pokytis (tesinys)
2018 m.

Grynųjų aktyvų ataskaitos straipsniai	Pokytis, Eur					
	Praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	Įsigyta	Parduota (išpirkta)	Vertės padidėjimas	Vertės sumažėjimas	Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje
Terminuoti indėliai	-	-	-	-	-	-
Pinigų rinkos priemonės	-	-	-	-	-	-
Ne nuosavybės vertybiniai popieriai ²	1 367 951	1 653 964	1 018 972	87 937	85 012	2 005 868
Vyriausybės ir centrinių bankų arba jų garantuoti ne nuosavybės vertybiniai popieriai	959 460	1 059 877	640 522	56 266	49 326	1 385 755
Kiti ne nuosavybės vertybiniai popieriai	408 491	594 087	378 450	31 671	35 686	620 113
Nuosavybės vertybiniai popieriai	70 620	42 852	22 416	3 470	9 402	85 124
Kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos	2 465 705	770 814	570 565	29 577	200 909	2 494 622
Išvestinės finansinės priemonės ¹	2 117	-	(38 708)	-	40 138	687
Kitos investicijos	-	-	-	-	-	-
Iš viso	3 906 393	2 467 630	1 573 245	120 984	335 461	4 586 301

¹ Likutis praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – parodoma išvestinių finansinių priemonių tikroji vertė.

Įsigyta per laikotarpį – vertė lygi nuliui, kadangi išvestinės priemonės yra vertinamos tik kitą dieną po įsigijimo.

Parduota (išpirkta) per laikotarpį – parodomas pasibaigusį sandorių realizuotas rezultatas.

² Likutis praėjusio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje – parodoma ne nuosavybės vertybinių popierių tikroji vertė metų pradžioje su sukauptomis palūkanomis.

Įsigyta per laikotarpį – įsigijimo vertė parodoma kartu su ankstesnio kliento sukauptomis palūkanomis įsigijimo dieną.

Parduota (išpirkta) per laikotarpį – parodoma pardavimo vertė, kuri susideda iš sukauptų palūkanų, įsigijimo savikainos bei realizuoto pelno ar nuostolio.

Vertės padidėjimas/sumažėjimas – parodomas sukauptos palūkanos ir perkainavimo rezultatas (itraukiant pokytį dėl valiutos kursų pasikeitimo)

7 pastaba. Investicijų pardavimo rezultatai

Subjektas 2019 m. ir 2018 m. neturėjo finansinių priemonių pardavimo sandorių, kurie apskaitoje vertinami ne tikrąja verte.

8 pastaba. Išvestinės finansinės priemonės

Ataskaitiniu laikotarpiu Fondas sudarė išankstinius valiutos sandorius (angl. currency forwards). Šie sandoriai buvo naudojami valiutos rizikos valdymo tikslais. Valiutos išankstiniais sandoriais buvo mažinama valiutos rizika investuojant JAV doleriais. Taip sumažinami Fondo investicijų ir Fondo vieneto vertės svyravimai dėl valiutos kurso pokyčių.

Sudarydamas šiuos sandorius, kuriais neprekiuojama biržoje, Fondas prisiima susijusią išankstinių sandorių emitento kredito riziką. Tai rizika, kad Fondo atžvilgiu sandorio šalis ar emitentas nevykdys prisiimtų finansinių įsipareigojimų. Ši rizika yra valdoma laikantis nuostatos, jog bendra investicijų suma į vieną sandorio šalį ar emitentą negali būti didesnė kaip 20 proc. gryųjų aktyvų vertės.

8 pastaba. Išvestinės finansinės priemonės (tęsinys)

Per ataskaitinį laikotarpį nustoję galioti išvestinių finansinių priemonių sandoriai:

Priemonės kategorija	Atsiskaitymo data	Pelnas / nuostoliai	Valiuta	Priemonės panaudojimas	Pastabos
Išankstinis valiutos sandoris	2019-01-17	(484)	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Išankstinis valiutos sandoris	2019-01-17	(42)	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Išankstinis valiutos sandoris	2019-05-06	(2 830)	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Išankstinis valiutos sandoris	2019-05-06	(4 866)	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Išankstinis valiutos sandoris	2019-05-06	774	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Išankstinis valiutos sandoris	2019-10-11	(469)	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Išankstinis valiutos sandoris	2019-10-11	(5 467)	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Išankstinis valiutos sandoris*	2020-12-05	(1 260)	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Iš viso:		(14 644)			

* Per ataskaitinį laikotarpį įvykdyti sandoriai sudaryti su AB SEB banku. Kiti sandoriai įvykdyti su AB Šiaulių banku.

Sandorių skaičius	Pirkimas		Pardavimas		Pelnas (nuostoliai), Eur 2019-12-31
	Valiuta	Suma, Eur	Valiuta	Suma, Eur	
7	EUR	683 756	USD	683 756	(14 644)
1	USD	88 556	EUR	88 556	
Iš viso:		772 312		772 312	(14 644)

Galiojančių išvestinių priemonių sandorių vertė:

Priemonės kategorija	Įsipareigojimų vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje	Valiuta	Pastabos
Išankstiniai valiutos sandoriai	2 550	EUR	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Iš viso:	2 550	EUR	

Galiojantys išvestinių finansinių priemonių sandoriai:

Priemonės kategorija	Atsiskaitymo data	Pelnas / nuostoliai	Valiuta	Priemonės panaudojimas	Pastabos
Išankstinis valiutos sandoris	2020-03-26	2 170	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Išankstinis valiutos sandoris	2020-05-07	380	EUR	Valiutos kurso svyravimo rizikos draudimas	Neprekiuojama reguliuojamose rinkose
Iš viso:		2 550			

Sandorių skaičius	Pirkimas		Pardavimas		Pelnas (nuostoliai), Eur 2019-12-31
	Valiuta	Suma, Eur	Valiuta	Suma, Eur	
2	EUR	263 730	USD	263 730	2 550
Iš viso:		263 730		263 730	2 550

9 pastaba. Atlyginimo tarpininkams sąnaudos

Tarpininko pavadinimas	Suteiktų paslaugų aprašymas	Atlygis už paslaugas ataskaitiniu laikotarpiu, Eur	Atlygis už paslaugas praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, Eur	Tarpininko ryšys su valdymo įmone
AB SEB bankas	Komisinis mokestis už tarpininkavimą sudarant vertybinių popierių sandorius	200	342	AB SEB bankas yra valdymo įmonės valdomo fondo depozitoriumas
Kita sandorio šalis	Komisinis mokestis už tarpininkavimą sudarant vertybinių popierių sandorius	119	27	Valdymo įmonės su tarpininku turi pasirašiusi tarpininkavimo sutartį.
Iš viso:		319	369	

10 pastaba. Dalyviams apskaičiuoti ir (ar) išmokėti dividendai ir kitos išmokos, kurias išmokėjus vienetų skaičius nesikeičia

Per ataskaitinį laikotarpį Fondas klientams neišmokėjo ir neapskaitė mokėtinų dividendų.

11 pastaba. Pasiskolintos ir paskolintos lėšos

Per ataskaitinį laikotarpį ir jo pabaigoje Fondo reikmėms pasiskolintų lėšų nebuvo.

12 pastaba. Trečiosios šalies įsipareigojimai garantuoti subjekto pajamingumo dydį

Per ataskaitinį laikotarpį ir jo pabaigoje trečiosios šalies įsipareigojimai garantuoti subjekto pajamingumo dydį nebuvo.

13 pastaba. Sandorių su susijusiais asmenimis ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių sumos

Šalys laikomos susijusiomis, jei viena šalis turi galimybę kontroliuoti kitą ar daryti didelę įtaką kitai šaliai priimdama finansinius ar veiklos sprendimus. Su Fondu susijusios šalys 2019 m. gruodžio 31 d. buvo valdymo įmonė UAB "INVL Asset Management", jos valdomi subjektai, vadovai, taip pat akcininkai ir kitos INVL Invalda AB grupės įmonės, susijusios per akcininką.

2019 m. gruodžio 31 d. Fonde pensiją kaupė ir susiję asmenys. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje Fondo portfelyje Bendrovės valdomų investicinių fondų likučiai atskleisti 4 pastaboje, o Bendrovei priskaičiuotas valdymo mokestis atskleistas 20 pastaboje.

Pensijų fondas per ataskaitinį laikotarpį buvo įsigijęs UAB „INVL Asset Management“ valdomų INVL besivystančios Europos obligacijų subfondo ir INVL Baltic Sea Growth Fund investicinių vienetų, už kuriuos per 2019 m. priskaičiuota kompensuotina 3 372 Eur suma (per 2018 m. 2 317 Eur) valdymo mokesčio (grynųjų aktyvų pokyčio atskaitoje atvaizduota „Kitas grynųjų aktyvų vertės padidėjimas“ straipsnyje).

14 pastaba. Reikšmingas apskaitinių įvertinimų, jeigu tokių nebuvo, pakeitimo poveikis ar pateiktos lyginamosios informacijos koregavimas dėl apskaitos politikos keitimo ar dėl klaidų

Fondas per ataskaitinį laikotarpį nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d. vadovavosi ta pačia apskaitos politika kaip ankstesniais metais.

15 pastaba. Trumpas reikšmingų poataskaitinių įvykių, kurių neatskleidimas gali turėti reikšmingos įtakos įmonės finansinių ataskaitų vartotojų galimybei priimti sprendimus

2020 m. sausio mėnesį Kinijoje prasidėjusi ir kovo mėnesį visame pasaulyje (įskaitant Europą) išplitusi COVID-19 viruso epidemija sukėlė nerimą finansų rinkose ir darė reikšmingą įtaką vertybinių popierių kainų kritimui. Be to, dėl viruso tolesnio plitimo grėsmės prasidėjęs karantinas stipriai paveikė daugelį ekonomikos sektorių.

Fondas didžiąją dalį savo aktyvų investuoja į biržoje kotiruojamus nuosavybės bei skolos vertybinius popierius, todėl kainų kritimas finansų rinkose turėjo reikšmingą įtaką fondo GAV ir vieneto vertei. Dėl finansų rinkų poveikio fondo vieneto vertė sumažėjo nuo 0,5636 Eur 2019 m. gruodžio 31 d. iki 0,4973 Eur 2020 m. kovo 31 d. Dėl fondo dalyvių parduotų, pirktų arba keistų fondo vienetų 2020 m. I ketv. fondo GAV sumažėjo 209 tūkst. Eur.

Fondo dalyviai turi teisę bet kada išstoti iš Fondo. Fondo vadovybė atliko Fondo dalyvių dinamikos pirmąjį 2020 m. ketvirtį analizę ir reikšmingų pokyčių nenustatė. Vadovybė 2020 m. nenumato tolesnio reikšmingo sumažėjimo, kuris neigiamai paveiktų Fondo veiklos rezultatus.

15 pastaba. Trumpas reikšmingų poataskaitinių įvykių, kurių neatskleidimas gali turėti reikšmingos įtakos įmonės finansinių ataskaitų vartotojų galimybei priimti sprendimus (tesinys)

2020 m. balandžio mėnesį vertybinių popierių kainos finansų rinkose augo, tačiau šiandien yra sudėtinga įvertinti tolimesnę kainų dinamiką ir to poveikį Fondo GAV ir vieneto vertei. Fondo valdytojai atidžiai stebi situaciją finansų rinkose ir aktyviai reaguoja į pokyčius, siekdami sumažinti kainų kritimo poveikį Fondui. Fondo valdytojai, atsižvelgdami į situaciją rinkoje ir į galimus Fondo dalyvių veiksmus, reikšmingą Fondo turto dalį laiko likvidžiose investicijose bei turi dalį grynųjų pinigų, taip sumažindami Fondo likvidumo riziką, dalyviams pateikus paraiškas parduoti vienetus.

16 pastaba. Po grynųjų aktyvų skaičiavimo datos įvykė reikšmingi turto ir įsipareigojimų pokyčiai, neįtraukti į grynųjų aktyvų vertę

Fondo grynųjų aktyvai vertinami jų tikrąja verte, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teises aktų nustatyta tvarka ir Valdymo įmonės patvirtintomis grynųjų aktyvų skaičiavimo procedūromis. Atsižvelgiant į tai, jog 2019 m. gruodžio 31 d. Fondas turėjo įsigijęs vertybinių popierių, kuriais nėra prekiaujama reguliuojamoje rinkoje ir jų vertė nėra nustatoma kasdien, šių pozicijų vertei nustatyti 2019 m. gruodžio 31 d. Fondo grynųjų aktyvų vertės skaičiavime buvo naudota aktualiausia tai dienai žinoma vertė, kuri atitinka valdymo įmonės GAV metodikoje apibrėžtą tikrąją investicijos vertę vertinimo metu. Po Fondo grynųjų aktyvų skaičiavimo dienos, viešai paskelbus minėtų vertybinių popierių 2019 m. gruodžio 31 d. vertes, Fondo grynųjų aktyvų vertė (lyginant su ataskaitinio laikotarpio pabaigos vertinimu) padidėjo 6 397 Eur.

17 pastaba. Kita reikšminga informacija apie pensijų fondo finansinę būklę, veiksniai ir aplinkybės, turėję įtakos pensijų fondo turtui ar įsipareigojimams

Kitos reikšmingos informacijos apie fondo finansinę būklę nėra.

18 pastaba. Finansinė rizika ir jos valdymo metodai.

Fondui įtaką darančių rizikų aprašymas

Fondo finansinė rizika valdoma išskaidant (diversifikuojant) investicijų portfelį pagal Fondo taisyklėse ir fondo veiklą reglamentuojamuose teisės aktuose numatytus diversifikavimo principus.

Fondo portfelio rizika ir likvidumas periodiškai įvertinami ir pateikiami investiciniam komitetui.

Su fondo investicijomis susijusios rizikos ir jų valdymas:

Infliacijos rizika

Pagreitėjus infliacijai fondo investicinio vieneto perkamoji galia atitinkamai mažėja. Valdydamas šią riziką, fondas gali naudoti išvestines finansines priemones, dalį lėšų nukreipiant į išvestines finansines priemones, kurių vertė kinta kartu su infliacijos augimo pokyčiais. Papildomai apsidraudžiant nuo infliacijos rizikos, fondų valdytojai gali pasirinkti investuoti į obligacijas, kurių vertė yra susijusi su infliacijos tempais arba keisti vidutinę fondo obligacijų finansinę trukmę.

Palūkanų normos rizika

Palūkanų normos rizika. Ne nuosavybės vertybinių popierių vertė gali padidėti arba sumažėti dėl pasikeitusių palūkanų normų arba dėl jų pasikeitimo ateityje lūkesčių. Valdydamas šią riziką, fondas gali naudoti išvestines finansines priemones ir keisti vidutinę fondo obligacijų finansinę trukmę.

Kredito rizika

Kredito rizika – rizika patirti nuostolius, dėl pablogėjusios emitento finansinės padėties arba ateities perspektyvos. Vertinant šią riziką, atsižvelgiama į emitento finansinę padėtį, įskaitant bet neapsiribojant jo pateiktomis finansinėmis ataskaitomis, kredito reitingo vertinimais, kita viešai prieinama informacija, kaip įmonės pranešimai, finansų analitikų vertinimai.

Kredito rizika yra valdoma diversifikuojant investicijų portfelį įstatymų numatyta tvarka. Tai reiškia, kad investicijos portfelyje paskirstomos taip, kad į vieno asmens perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones gali būti investuota daugiau kaip 5 procentai, bet ne daugiau kaip 10 procentų grynųjų aktyvų, su sąlyga, kad tokių investicijų bendra suma nebus didesnė kaip 40 procentų grynųjų aktyvų.

Valiutų kursų svyravimo rizika

Dėl nepalankaus užsienio valiutos kurso pokyčio euro atžvilgiu galima patirti nuostolius, jei fondas investuoja į kitos valiutos ne nuosavybės vertybinius popierius nei fondo apskaitos valiuta. Siekiant valdyti šią riziką, stengiamasi neprisiimti šios rizikos ir investuojama į eurus denominuotas finansines priemones arba rizika apdraudžiama išvestinėmis finansinėmis priemonėmis.

Likvidumo rizika

Fondo struktūroje 2019 metų pabaigoje nebuvo ženklių finansinių įsipareigojimų.

Likvidumo rizika yra valdoma ribojant finansinių įsipareigojimų dydį: įsipareigojimų suma vienai sandorio šaliai ar emitentui negali būti didesnė kaip 20 proc. grynųjų aktyvų vertės.

18 pastaba. Finansinė rizika ir jos valdymo metodai (tesinys)Jautrumo analizė – akcijų rinkos rizika

Fondo jautrumui rinkos rizikai įvertinti geriausia tinka beta rodiklis (skaičiuojamas naudojant fondo bei fondo palyginamojo indekso duomenis).

2019 m. pabaigoje fondo beta rodiklis sudarė 0,87 (skaičiuojant už 12 mėn.). Tai reiškia, jog 1 proc. pokytis fondo lyginamajame indekse vidutiniškai sąlygojo 0,87 proc. fondo vertės pokytį.

Ši jautrumo analizė remiasi šiomis prielaidomis:

- jog istoriniai santykiai, galioję tarp fondo investicijų bei palyginamojo indekso, galios ir ateityje;
- jog tarp fondo vertės bei palyginamojo indekso verčių laike yra tiesinis santykis.

19 pastaba. Investicijų graža ir investicijų lyginamoji informacija:19.1. Lyginamasis indeksas (jei pasirinktas) ir trumpas jo apibūdinimas:

Nuo 2013 m. sausio 1 d. fondas naudoja palyginamąjį indeksą 0,5* MSCI All Countries World Index +0,45* Barclays Capital Euro Aggregate Bond Index + 0,025* Dow Jones-UBS Commodity Index TR + 0,025* HRFX Global Hedge Fund EUR Index.

Nuo 2015 m. sausio 1 d. fondas naudoja palyginamąjį indeksą 0,45* ECPI Ethical Global Bond Composite Index EUR Hedged + 0,55* MSCI AC World Index IMI USD Net

Nuo 2015 m. rugsėjo 2 d. fondas naudoja palyginamąjį indeksą 0,1* Bloomberg/EFFAS Bond Indices Euro Government 7-10 year TR + 0,1* Ethical Euro Corporate Bond Index + 0,1* JP Morgan Euro Emerging Markets Bond Index Diversified Europe + 0,1* JP Morgan Corporate Emerging Markets Bond Index Broad Europe + 0,1* JP Morgan Emerging Markets Bond Plus EMBI+ Composite USD + 0,03* Euro Cash Index IMI USD Net + 0,43* MSCI AC World Index IMI USD Net + 0,04* MSCI Emerging Markets Net Return USD Index.

Nuo 2015 m. sausio 1 d. fondas naudoja palyginamąjį indeksą 5 % ECPI Ethical Global Bond Composite Index EUR Hedged + 95 % MSCI AC World Index IMI USD Net.

Nuo 2016 m. lapkričio 2 d. fondas naudoja palyginamąjį indeksą 0,1* Bloomberg/EFFAS Bond Indices Euro Government 7-10 year TR + 0,1* Ethical Euro Corporate Bond Index + 0,1* JP Morgan Euro Emerging Markets Bond Index Broad Europe + 0,1* JP Morgan Emerging Markets Bond Index Global Hedged EUR + 0,03* Euro Cash Indices Libor Total Return 1 Month Index + 0,43* MSCI AC World Index USD Net + 0,04* MSCI Emerging Markets Net Return USD Index.

Nuo 2017 m. birželio 1 d. fondas naudoja palyginamąjį indeksą 0,1* Bloomberg Barclays Series-E Euro Govt 7-10 Yr Bond Index + 0,1* Ethical Euro Corporate Bond Index + 0,1* JP Morgan Euro Emerging Markets Bond Index Diversified Europe + 0,1* JP Morgan Corporate Emerging Markets Bond Index Broad Europe + 0,1* JP Morgan Emerging Markets Bond Index Global Hedged EUR + 0,03* Euro Cash Indices Libor Total Return 1 Month Index + 0,43* MSCI AC World Index IMI USD Net + 0,04* MSCI Emerging Markets Net Return USD Index.

Nuo 2018 m. liepos 31 d. fondas naudoja palyginamąjį indeksą 10% Bloomberg Barclays Series-E Euro Govt 7-10 Yr Bond Index (BERPG4 Index) + 10% ECPI Ethical EURO Corporate Bond Index (ECAPECB Index) + 10% J.P. Morgan Euro Emerging Markets Bond Index (EMBI) Global Diversified Europe (JPEFEUR Index) + 10% J.P. Morgan Corporate Emerging Markets Bond Index (CEMBI) Broad Europe Index (JCBBEURO Index) + 10% J.P. Morgan Emerging Markets Bond Index (EMBI) Global Hedged Euro Index (JPEIGHEU Index) + 3% EONIA Total Return Index (DBDCONIA Index) + 43% MSCI ACWI IMI Net Total Return USD Index (MIMUAWON Index) (perskaičiuotas į EUR) + 4% MSCI Emerging Markets Net Total Return USD Index (M1EF Index) (perskaičiuotas į EUR)

19 pastaba. Investicijų graža ir investicijų lyginamoji informacija (tesinys)
19.2. Apskaitos vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso reikšmės pokyčio rodikliai:

	Per ataskaitinį laikotarpį	Prieš metus	Prieš 2 metus	Per paskutinius 2 metus	Per paskutinius 3 metus	Per paskutinius 5 metus
Apskaitos vieneto vertės pokytis ¹ , proc.	15,66	(4,49)	7,28	10,47	18,50	34,70
Lyginamojo indekso reikšmės pokytis, proc.	17,92	(3,76)	6,92	13,48	21,33	40,67
Apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis	5,52	6,43	4,02	8,51	9,41	15,28
Lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis ³ , proc.	5,32	5,92	4,03	8,00	8,96	15,21
Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės koreliacijos koeficientas ⁴	98,27	98,76	94,55	98,79	98,21	97,56
Alfa rodiklis ⁵ , proc.	0,11	(1,30)	1,35	(1,37)	(0,10)	(3,35)
Beta rodiklis ⁶ , proc.	0,87	0,86	0,85	0,89	0,88	0,97
Indekso sekimo paklaida ⁷ , proc.	1,82	1,08	1,09	2,49	2,70	5,14
IR rodiklis ⁸	(2,24)	(0,64)	0,57	(1,04)	(0,57)	(0,33)

¹ Apskaičiuojant apskaitos vieneto vertės pokytį, neatsižvelgiama į atskaitymus nuo įmokų.

² Apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis – standartinis rizikos rodiklis, parodantis, kaip stipriai svyruoja vieneto vertės pokyčiai, palyginus su jų vidutiniu pokyčiu.

³ Lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis – statistinis rizikos rodiklis, parodantis, kaip stipriai svyruoja lyginamojo indekso pokyčiai, palyginus su jų vidutiniu pokyčiu.

⁴ Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso reikšmės koreliacijos koeficientas – rodiklis, kuris parodo vieneto verčių ir lyginamojo indekso reikšmių statistinę priklausomybę.

⁵ Alfa rodiklis – rodiklis, kuris parodo skirtumą tarp pensijų fondo apskaitos vieneto vertės pokyčio ir lyginamojo indekso pokyčio, esant palyginamam rizikos lygiui.

⁶ Beta rodiklis – rodiklis, kuris parodo, kiek pasikeičia pensijų fondo apskaitos vieneto vertė pasikeitus lyginamojo indekso reikšmei.

⁷ Indekso sekimo paklaida – rodiklis, kuris parodo, kiek vieneto vertės pokyčiai atitinka (arba seka) lyginamojo indekso reikšmės pokyčius.

⁸ IR rodiklis (angl. information ratio) – rodiklis, kuris parodo aktyvaus investicinių priemonių portfelio valdymo naudą.

19.3. Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokytis ir vidutinis lyginamojo indekso reikšmės pokytis (%).

	Per paskutinius 3 metus	Per paskutinius 5 metus	Per paskutinius 10 metų	Nuo veiklos pradžios
Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokytis ¹	5,82	6,14	5,91	5,57
Vidutinis pensijų fondo lyginamojo indekso reikšmės pokytis ²	6,66	7,06	-	-
Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis ³	5,43	6,83	7,37	6,73
Vidutinis pensijų fondo lyginamojo indekso reikšmės pokyčio standartinis nuokrypis	5,17	6,80	-	-

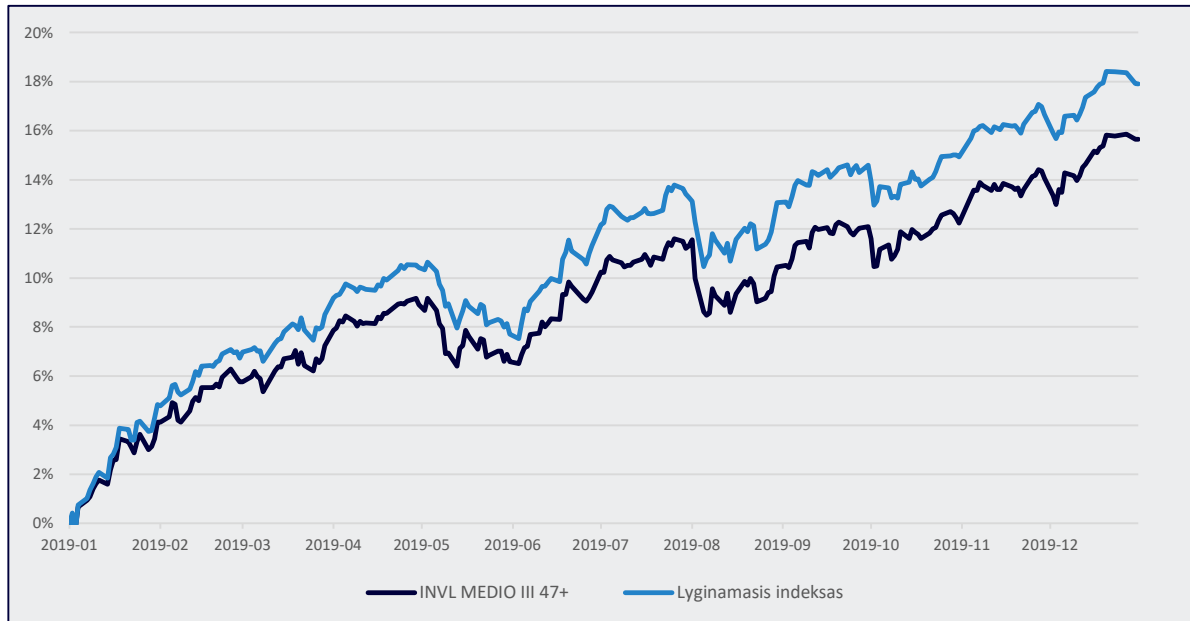
¹ Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokytis – tai geometrinis metinių apskaitos vieneto vertės pokyčių vidurkis.

² Vidutinis lyginamojo indekso reikšmės pokytis – tai geometrinis metinių apskaitos vieneto vertės pokyčių vidurkis.

³ Vidutinis apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis – tai metinis apskaitos vieneto vertės pokyčio standartinis nuokrypis už nurodytą laikotarpį.

19 pastaba. Investicijų graža ir investicijų lyginamoji informacija (tesinys)

Apskaitos vieneto vertės ir lyginamojo indekso pokytis laikotarpiu nuo 2019-01-01 iki 2019-12-31



20 pastaba. Išlaidų ir apyvartumo rodikliai:
2019 m.

Atskaitymai	Atskaitymų dydis (%)		Per atskaitinį laikotarpį priskaičiuotų atskaitymų suma, Eur	Procentinė dalis nuo atskaitinio laikotarpio vidutinės grynujų aktyvų vertės
	Maksimalus, nustatytas steigimo dokumentuose	Atskaitiniu laikotarpiu taikytas		
Už valdymą				
nekintamas dydis	0,8 proc. nuo vidutinės metinės GA vertės	0,8 proc. nuo vidutinės metinės GA vertės	50 997	0,80
sėkmės mokestis	netaikomas	netaikomas	-	-
Kitos veiklos išlaidos (startinis mokestis)	30 proc. per pirmuosius 12 mėn. nuo tapimo Dalyviu (ne mažiau 100 Eur, bet ne daugiau 200 Eur)	30 proc. per pirmuosius 12 mėn. nuo tapimo Dalyviu (ne mažiau 100 Eur, bet ne daugiau 200 Eur)	182 522	0,03
Kitos veiklos išlaidos (dalinio atsiėmimo)	10 proc., kai dalis Fonde sukauptų lėšų atsiimama nuo paskutinio lėšų atsiėmimo nepraėjus dviem kalendoriniams metams	10 proc., kai dalis Fonde sukauptų lėšų atsiimama nuo paskutinio lėšų atsiėmimo nepraėjus dviem kalendoriniams metams	117	-
Depozitoriumui	ne daugiau kaip 0,2 proc. nuo Fondo vidutinės metinės GA vertės	ne daugiau kaip 0,2 proc. nuo Fondo vidutinės metinės GA vertės	6 244	0,10
Už sandorių sudarymą	nuo 2019-04-25 kitų išlaidų suma negali viršyti 0,99 proc. nuo vidutinės metinės Fondo GA vertės (iki 2019-04-24 taikytas 3 proc. dydis)	nuo 2019-04-25 kitų išlaidų suma negali viršyti 0,99 proc. nuo vidutinės metinės Fondo GA vertės (iki 2019-04-24 taikytas 3 proc. dydis)	319	-
Už auditą			3 267	0,05
Kitos veiklos išlaidos (banko mokesčiai)			4 141	0,06
Išlaidų, įskaičiuojamų į BIK, suma, Eur				64 649
BIK % nuo GAV*				1,01
Tikėtinas sąlyginis BIK (%)*				1,18
Visų išlaidų suma, Eur				247 607
PAR (%)**				43,96

* Bendrasis išlaidų koeficientas (BIK) – procentinis dydis, kuris parodo, kokia vidutinė subjekto grynujų aktyvų dalis skiriama jo valdymo išlaidoms padengti. Šios išlaidos tiesiogiai sumažina investuotojo investicijų grąžą. Pažymėtina, kad, skaičiuojant BIK, į sandorių sudarymo, įmokų mokesčių išlaidas neatsižvelgiama. Kadangi daugiau kaip 10 proc. pensijų fondo grynujų aktyvų investuota į kitus kolektyvinio investavimo subjektus ir ne visi šie kolektyvinio investavimo subjektai skaičiuoja savo BIK, pensijų fondui yra skaičiuojamas tikėtinas sąlyginis bendrasis išlaidų koeficientas.

** Portfelio apyvartumo rodiklis (PAR) – rodiklis, apibūdinantis prekybos pensijų fondo portfeliį sudarančiomis priemonėmis aktyvumą. Subjektai, kurių PAR aukštas, turi daugiau sandorių sudarymo išlaidų.

20 pastaba. Išlaidų ir apyvartumo rodikliai (tesinys)
2018 m.

Atskaitymai	Atskaitymų dydis (%)		Per atskaitinį laikotarpį priskaičiuotų atskaitymų suma, Eur	Procentinė dalis nuo atskaitinio laikotarpio vidutinės grynujų aktyvų vertės
	Maksimalus, nustatytas steigimo dokumentuose	Atskaitiniu laikotarpiu taikytas		
Už valdymą				
nekintamas dydis	0,8 proc. nuo vidutinės metinės GA vertės	0,8 proc. nuo vidutinės metinės GA vertės	35 768	0,80
sėkmės mokestis	Netaikomas	Netaikomas	-	-
Kitos veiklos išlaidos (startinis mokestis)	30 proc. per pirmuosius 12 mėn. nuo tapimo Dalyviu (ne mažiau 100 Eur, bet ne daugiau 200 Eur). Daugiau informacijos Fondo taisyklėse	30 proc. per pirmuosius 12 mėn. nuo tapimo Dalyviu (ne mažiau 100 Eur, bet ne daugiau 200 Eur). Daugiau informacijos Fondo taisyklėse	33 986	0,76
Kitos veiklos išlaidos (dalinio atsiėmimo)	10 proc., kai dalis Fonde sukauptų lėšų atsiimama nuo paskutinio lėšų atsiėmimo nepraėjus dviem kalendoriniams metams	10 proc., kai dalis Fonde sukauptų lėšų atsiimama nuo paskutinio lėšų atsiėmimo nepraėjus dviem kalendoriniams metams	679	0,02
Depozitoriumui	ne daugiau kaip 0,2 proc. nuo Fondo vidutinės metinės GA vertės	ne daugiau kaip 0,2 proc. nuo Fondo vidutinės metinės GA vertės	4 141	0,09
Už sandorių sudarymą	kitų išlaidų suma negali viršyti 3 proc. nuo metinės Fondo GA vertės (iki 2018-06-14 negalėjo viršyti 2 proc. nuo metinės Fondo GA vertės)	kitų išlaidų suma negali viršyti 3 proc. nuo metinės Fondo GA vertės	369	0,01
Už auditą			2 541	0,06
Kitos veiklos išlaidos (banko mokesčiai)			1 390	0,03
Išlaidų, įskaičiuojamų į BIK, suma, Eur				43 840
BIK % nuo GAV*				0,98
Tikėtinas sąlyginis BIK (%)*				1,15
Visų išlaidų suma, Eur				78 874
PAR (%)**				47,95

* Bendrasis išlaidų koeficientas (BIK) – procentinis dydis, kuris parodo, kokia vidutinė subjekto grynujų aktyvų dalis skiriama jo valdymo išlaidoms padengti. Šios išlaidos tiesiogiai sumažina investuotojo investicijų grąžą. Pažymėtina, kad, skaičiuojant BIK, į sandorių sudarymo, įmokų mokesčių išlaidas neatsižvelgiama. Kadangi daugiau kaip 10 proc. pensijų fondo grynujų aktyvų investuota į kitus kolektyvinio investavimo subjektus ir ne visi šie kolektyvinio investavimo subjektai skaičiuoja savo BIK, pensijų fondui yra skaičiuojamas tikėtinas sąlyginis bendrasis išlaidų koeficientas.

** Portfelio apyvartumo rodiklis (PAR) – rodiklis, apibūdinantis prekybos pensijų fondo portfelį sudarančiomis priemonėmis aktyvumą. Subjektai, kurių PAR aukštas, turi daugiau sandorių sudarymo išlaidų.

20 pastaba. Išlaidų ir apyvartumo rodikliai (tesinys)

Toliau pateikiamos visos paslaugos, kurios buvo suteiktos atliekant Fondo metinių finansinių ataskaitų auditą:

	Ataskaitinio laikotarpio	Praėjusio ataskaitinio laikotarpio
Finansinių ataskaitų audito paslaugos pagal sutartis	3 267	2 541
Užtikrinimo ir kitų susijusių paslaugų sąnaudos	-	-
Konsultacijų mokesčių klausimais sąnaudos	-	-
Kitų paslaugų sąnaudos	-	-
Iš viso:	3 267	2 541

21 pastaba. Per ataskaitinį laikotarpį faktiškai gautos ir išmokėtos lėšos:

	Finansiniai metai, Eur	Praėję finansiniai metai, Eur
Bendra gautų lėšų suma	2 776 384	1 479 928
Valstybinio socialinio draudimo fondo pervestos dalyvio lėšomis mokamos pensijų įmokos ir iš valstybės biudžeto lėšų už dalyvį mokamos pensijų įmokos	-	-
Pačių dalyvių ir darbdavių ar kitų trečiųjų asmenų įmokėtos lėšos	2 281 106	1 008 265
Paties dalyvio įmokėtos lėšos	1 201 548	479 503
Darbdavių ir kitų trečiųjų asmenų įmokėtos lėšos	1 079 558	528 762
Valstybinio socialinio draudimo fondo sumokėti delspinigiai	-	-
Iš garantijų rezervo sumokėtos lėšos	-	-
Iš kitų tos pačios pensijų kaupimo bendrovės valdomų pensijų fondų pervestos lėšos	261 020	449 892
Iš kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomų pensijų fondų pervestos lėšos	234 159	21 771
Kompensacijos	99	-
Bendra išmokėtų lėšų suma	293 923	445 594
Vienkartinės išmokos dalyviams	25 676	60 094
Periodinės išmokos dalyviams	-	-
Išmokos anuiteto įsigijimui	-	-
Iš kitų tos pačios pensijų kaupimo bendrovės valdomus pensijų fondus pervestos lėšos	142 644	263 559
Iš kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomus pensijų fondus pervestos lėšos	1 371	187
Išstojušiams dalyviams išmokėtos lėšos (pildoma tik papildomo savanoriško kaupimo pensijų fondų atveju)	26 713	4 132
Paveldėtojams išmokėtos lėšos	-	17 196
Kitais pagrindais išmokėtos lėšos (dalinis išpirkimas)	97 519	100 426

VII. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO DALYVIUS (NEAUDITUOTA)

23. Bendri duomenys apie Pensijų fondo dalyvius:

	Iš viso
Dalyvių skaičius ataskaitinio laikotarpio pradžioje	1 388
Dalyvių skaičius ataskaitinio laikotarpio pabaigoje:	3 106
iš jų dalyviai, pasinaudoję teise nukelti pensijų išmokos mokėjimą	-
iš jų dalyviai, gaunantys periodines pensijų išmokas	-
iš jų dalyviai, kurių amžius neatitinka tikslinės pensijų fondų dalyvių grupės gimimo metų ribų (pildoma tik tikslinės pensijų fondų dalyvių grupės pensijų fondo atveju)	-
Dalyvių skaičiaus pokytis	1 718
Bendras prisijungusių dalyvių skaičius:	1 781
iš jų dalyviai, priskirti pensijų fondui atsitiktine tvarka (pildoma tik tikslinės pensijų fondų dalyvių grupės pensijų fondo atveju)	-
iš jų dalyviai, pensijų kaupimo sutartis sudarę pirmą kartą	1 689
iš jų dalyviai, atėję arba perkelti iš tos pačios pensijų kaupimo bendrovės valdomų fondų	53
iš jų dalyviai, atėję iš kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomų fondų	39
Bendras pasitraukusių dalyvių skaičius:	63
išėję į tos pačios pensijų kaupimo bendrovės valdomus fondus dalyviai	25
išėję į kitos pensijų kaupimo bendrovės valdomus fondus dalyviai	2
perkelti į kitą pensijų fondą (pildoma tik tikslinės pensijų fondų dalyvių grupės pensijų fondo atveju)	-
išstoję dalyviai (pildoma tik papildomo savanoriško pensijų kaupimo pensijų fondo atveju)	24
sulaukę nustatyto pensijos amžiaus ir pasinaudoję teise į pensijų išmoką (vienkartinę išmoką, anuitetą ir jų derinį) dalyviai	12
pasinaudoję Pensijų kaupimo įstatymo suteikta galimybe vienašališkai nutraukti pirmą kartą sudarytą sutartį dalyviai	-
mirę dalyviai	-

VIII. IŠORINIAI PINIGŲ SRAUTAI

24. Per ataskaitinį laikotarpį faktiškai gautos ir išmokėtos lėšos:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 21 pastaboje.

IX. INFORMACIJA APIE GARANTIJŲ REZERVĄ

25. Pensijų fondo taisyklėse nustatyti įsipareigojimai garantuoti tam tikrą pajamingumą, garantuojamo pajamingumo dydis, per ataskaitinį laikotarpį į garantinį rezervą įmokėtų įmokų suma, jo investicinių priemonių portfelis, panaudojimo priežastis ir panaudota suma, rezervo dydis ataskaitinio laikotarpio pabaigoje ir kita svarbi informacija:

Pensijų fondo taisyklėse garantuotas pajamingumas nėra nustatytas, todėl garantijų rezervas nėra formuojamas.

X. INFORMACIJA APIE PENSIJŲ FONDO REIKMĖMS PASISKOLINTAS LĖŠAS

26. Pensijų fondo reikmėms pasiskolintos lėšos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje:

Per ataskaitinį laikotarpį ir jo pabaigoje pensijų fondo reikmėms pasiskolintų lėšų nebuvo.

XI. KITA INFORMACIJA

27. Paaiškinimai, komentarai, iliustruojamoji grafinė medžiaga ir kita svarbi informacija apie pensijų fondo veiklą, kad būtų galima tinkamai įvertinti fondo veiklos pokyčius ir rezultatus:

Informacija pateikta aiškinamojo rašto 19 pastaboje.

XII. ATSAKINGI ASMENYS

28. Konsultantų, kurių paslaugomis buvo naudotasi rengiant ataskaitą (finansų maklerio įmonės, auditoriai, kt.), vardai, pavardės (juridinių asmenų pavadinimai), adresai, leidimo verstis atitinkama veikla pavadinimas ir numeris:

Konsultantų paslaugomis ruošiant ataskaitas nebuvo naudotasi.

29. Ataskaitą parengusių asmenų vardai, pavardės, pareigos, darbovietė (jeigu ataskaitą rengė asmenys nėra bendrovės darbuotojai):

Ataskaitas parengė valdymo įmonės darbuotojai.

30. Valdymo įmonės vadovo, vyriausiojo finansininko, ataskaitą rengusių asmenų ir konsultantų patvirtinimas, kad joje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką Pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui:

Aš, UAB „INVL Asset Management“ generalinė direktorė Laura Križinauskienė, patvirtinu, kad ataskaitoje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką Pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui.

(parašas)

Aš, UAB „INVL Asset Management“ fondų apskaitos vadovė Aušra Montvydaitė, patvirtinu, kad ataskaitoje pateikta informacija teisinga ir nėra nutylėtų faktų, galinčių daryti esminę įtaką Pensijų fondo veiklos rezultatų vertinimui.

(parašas)

31. Asmenys, atsakingi už ataskaitoje pateiktą informaciją:

31.1. už ataskaitą atsakingi įmonės valdymo organų nariai, darbuotojai ir vadovas:

Vardas ir pavardė	Laura Križinauskienė	Aušra Montvydaitė
Pareigos	Generalinė direktorė	Fondų apskaitos vadovė
Telefono numeris	(8~7) 005 59 59	(8~6) 264 55 82
Fakso numeris	(8~5) 279 06 02	(8~5) 279 06 02
El. pašto adresas	laura.krizinauskiene@invl.com	ausra.montvydaite@invl.com

31.2. Jeigu ataskaitą rengia konsultantai arba ji rengiama padedant konsultantams, nurodyti konsultantų vardus, pavardes, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresus (jeigu konsultantas yra juridinis asmuo, nurodyti jo pavadinimą, telefonų ir faksų numerius, el. pašto adresą bei konsultanto atstovo(-ų) vardą, pavardę); pažymėti, kokias konkrečias dalis rengė konsultantai arba kokios dalys parengtos jiems padedant, ir nurodyti konsultantų atsakomybės ribas.

Konsultantų paslaugomis rengiant ataskaitas nesinaudota.